atrakcje turystyczne

WIELKA PĘTLA WIELKOPOLSKI

wielkopolska

WIELKA PĘTLA
WIELKOPOLSKI

Wydawca:
Wielkopolska Organizacja Turystyczna,
www.wot.org.pl

Tekst:
Zbigniew Szmidt

Opracowanie graficzne i mapy:
Studio Corner/Marek Klimek

Zdjęcia na okładce:
Pałac w Rogalinie, arch. Urzędu Miejskiego w Mosinie, fot. A. Piechocka,
Arch. Urzędu Miasta w Koninie

Druk:
Drukarnia Comernet Sp. z. o.o., Lublin

ISBN 978-83-63729-36-3
Poznań 2015

www.wielkopolska.travel
www.wielka-petla.pl

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013

FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU INNOWACYJNEJ WIELKOPOLSKI

WSTĘP

Wielka Pętla Wielkopolski to szlak wodny liczący 687,9 km obejmujący rzekę Wartę (od Konina do Santoka – 338,4 km), rzekę Noteć (od Santoka do Nakła – 187,2 km) Kanał Bydgoski (od Nakła do Bydgoszczy – 15,7 km) i drogę wodną Kanał Bydgoski – Warta (od Bydgoszczy do Konina – 146,6 km). Odcinek ten bardzo urozmaicony prowadzi przez Kanał Górnonotecki, Górną Noteć przepływającą przez jeziora: Wolickie, Sadłogoszcz, Wojdal, Mielno, Szarlej i Gopło. Od Gopła zaczyna się Kanał Ślesiński prowadzący do rzeki Warty przez jeziora: Czarne, Ślesińskie, Mikorzyńskie, Pątnowskie. Szlak wodny wiedzie przez województwa: wielkopolskie, lubuskie i kujawsko – pomorskie. Dostępny jest dla jednostek wodnych o długości maksymalnej wynoszącej dla: Warty od Santoku do Lubonia k. Poznania – 41 m, Warty od Lubonia k. Poznania do Konina – 24 m, Kanału Ślesińskiego – 57 m, Jeziora Gopło – 67 m, Noteci górnej i Kanału Górnonoteckiego – 24 m, Kanału Bydgoskiego – 57 m, Noteci dolnej od Nakła do Krzyża – 41 m, Noteci dolnej od Krzyża Wlkp. do Santoku – 57 m i zanurzeniu uzależnionym od aktualnej głębokości tranzytowej występującej na danej drodze wodnej, podawanej przez administrację drogi wodnej na jej stronie internetowej.

Wielka Pętla Wielkopolski łączy drogi wodne Polski z rozległą siecią dróg wodnych Europy Zach. (poprzez Odrę i Szprewę) oraz z Europą Wsch. (przez Wisłę, Narew i Niemen). Północna część Pętli wchodzi w skład Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 prowadzącej od Antwerpii do Kłajpedy.

Wielka Pętla to niezwykle atrakcyjny obszar o zróżnicowanym środowisku przyrodniczym i kulturowym. Niemal na całej długości spotykamy parki krajobrazowe: Nadwarciański, Żerkowsko-Czeszewski, Rogaliński, Sierakowski, Nadgoplańskie Parki Tysiąclecia, Wielkopolski Park Narodowy i obszary Natura 2000, gdzie przyroda objęta jest ochroną. Historyczne krainy Wielkopolska, Kujawy i Ziemia Lubuska pozwolą turystom poznać miasta o bogatej historii i interesujących zabytkach. Na szlaku Pętli znajduje się 28 śluz, umożliwiających pokonywanie różnic poziomu wody. Większość z nich to budowle powstałe w XIX w., jedynie śluzy na Kanale Ślesińskim zmodernizowano w ostatnich latach. Ciekawostką są ciepłe jeziora konińskie w których temperatura wody jest wyższa około 6-11°C w wyniku zrzutu wody z elektrowni Pątnów i Konin. Od kilku lat samorządy lokalne i prywatni inwestorzy budują sieć przystani i pomostów cumowniczych. Modernizacji poddawane są budowle hydrotechniczne: śluzy i jazy. O tym, że nadchodzą lepsze czasy dla szlaków wodnych świadczy masowy udział turystów w spływach i rajdach.

Arch. Urzędu Miasta i Gminy w Kwilczu, fot. K. Idzik

fot. Z. Szmidt

N
W
E
S
0
5
10km
KRUSZWICA
STRZELNO
TRZEMESZNO
PIOTRKÓW KUJAWSKI
Nadgoplański
Park Krajobrazowy Gopła
Tysiąclecia
Powidzki
Park Krajobrazowy
J. Powidzkie
J. Ostrowickie
J. Popielewskie
J. Kamienickie
J. Ostrowskie
J. Wilczyńskie
J. Niedzięgiel
J. Kosewskie
J. Słupeckie
J. Gosławskie
Skulsk
Warzymowo
Goplana
Paulina
Lisewo
Skulskie
Skulska Wieś
Wilczogóra
Budzisław Kościelny
Kleczew
Ślesin
Gosławice
Patnów
Łężyn
Licheń
Str.
Kramsk
Maliniec
Konin
Konin Zach.
Konin Wsch.
Stare Miasto
Sławsk
Golina
Ląd
Ląd-Ładek
Ciążeń
Słupca
Zagórów
Nadwarciański Park Krajobrazowy
Warta
Noteć
Kanał Ślesiński
Kanał Warta-Gopło
Meszna
Czarna Struga
Kanał Goplański
Kanał Mosiński
Kanał Ostrowo
Kanał Mikorzyn
Kanał Wąsosz
Kanał Pątnowski
Kanał Lubstowski
Kanał Kijowski
Kanał Kijewski
Kanał Kobylanki
Kanał Kijewiec
Kanał Gosławski
Kanał Kleczewski
Kanał Kazimierski
Kanał Kościelny
Kanał Kamionka
Kanał Kosewo
Kanał Kłoda
Kanał Kijowski Nowiny

Kanał Ślesiński – Warta

39 km–26,2 km NADGOPLAŃSKI PARK TYSIĄCLECIA Najmłodszy w Wielkopolsce park krajobrazowy powołany w 2009 r. Obejmuje obszar 3075 ha z pd. częścią Jez. Gopło, jeziorami w gminie Skulsk oraz pn. fragmentem Kanału Ślesińskiego. Krajobraz parku ukształtowany przez lodowiec tworzą jeziora rynnowe, torfowiska i bagna. Celem jest zachowanie i popularyzacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych, szczególnie populacji ptaków wodnych i błotnych oraz siedlisk wykorzystywanych przez ptaki przelotne oraz zimujące. NPT sąsiaduje z parkiem o tej samej nazwie położonym na terenie woj. kujawsko-pomorskiego powstałym w 1992 r.

29,0 km WARZYMOWO Wieś z niewielkim gotyckim kościołem pw. św. Stanisława, którego początki sięgają 1443 r. położonym nad Kanałem Ślesińskim. Według legendy z Warzymowa pochodził Piast Kołodziej i jego żona Rzepicha. Przy kościele znajduje się zagospodarowany teren i pomost do cumowania łodzi.

SKULSK Duża wieś gminna położona 4 km na zach. od pd. krańca Jez. Gopło. Skulsk to miasteczko, które utraciło prawa miejskie w 1870 r. Kościół pw. Narodzenia NMP z l. 1810–15 zbudowano z wykorzystaniem fragmentów gotyckich z XIV w. W ołtarzu głównym gotycka rzeźba MB Bolesnej (*Pieta*) z ok. 1420 r. Mieści się tu Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej.

Na pocz. XIX w. gdy Skulsk był miasteczkiem przygranicznym, do tradycyjnych zawodów miejscowej ludności doszły nowe zajęcia. Bardzo dobrym źródłem zarobku był handel dewocjonaliami. W krótkim czasie Skulsk stał się znanym ośrodkiem produkcji obrazów religijnych, malowanych ręcznie. Powstała też grupa wędrownych handlarzy sprzedających obrazy i modlitewniki zwana ochweśnikami. Ich drogi handlowe prowadziły na Litwę i Białoruś a nawet w głąb Rosji. W czasie transakcji handlarze posługiwali się niezrozumiałym dla otoczenia żargonem, który od słów kminić – mówić i ochwest – obraz, nazwali „kminą ochweśnicką". Żargon liczący ok. 800 słów tworzyły zapożyczenia z polskiego żargonu złodziejskiego, ruskich żargonów dziadowskich oraz wyrazy pochodzenia: rosyjskiego, niemieckiego, greckiego i łacińskiego. I tak np.: ojciec – jarus, matka – karyga, gęś – agata, koń – chołot, karczma – weselicha, handlować – ślirować, Matka Boska – Deuśnica. W końcu XIX w. gdy rozwinęły się techniki poligraficzne, malowanie obrazów stało się nieopłacalne a ochweśnicy przestawili się na handel lekarstwami. Ostateczny upadek handlu nastąpił po I wojnie światowej w wyniku zmiany granic. Dziś stary żargon można usłyszeć na skulskich jarmarkach (w środę po ósmym dniu każdego miesiąca). W pobliskiej Mielnicy Dużej nad Jez. Gopło znajduje się Gminny Ośrodek Kultury z przystanią ze slipem i sanitariatami.

Kościół Najświętszej Marii Panny w Skulsku, arch. Urzędu Gminy w Skulsku

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Gminny Ośrodek Kultury w Mielnicy Dużej z bezpłatną wypożyczalnią sprzętu wodnego (tel. 63 268 55 46).
– Agua Skulsk Irena Wesołowska – tel. 661 261 963, http://facebook.com/aqua.skulsk

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Motorowodne Mistrzostwa Świata (sierpień)

17,3 km ŚLESIN Niewielkie miasto na przesmyku między jeziorami: Ślesińskim i Mikorzyńskim. Obecnie jest to jeden z większych w Wielkopolsce ośrodków wypoczynkowych i sportów wodnych z nowoczesną mariną, przystaniami i hotelami. W okolicach miasta powstało ponad 200 km szlaków rowerowych. Na zachodnim brzegu Jeziora Mikorzyńskiego bulwary z zapleczem sportowo-rekreacyjnym oraz pomostami do cumowania łodzi. Nad Jezioro Ślesińskie prowadzi nowa promenada a Termy Ślesińskie planują budowę kompleksu basenów z ujęcia geotermalnego o temp. wypływu 65°C.

Atrakcją turystyczną jest klasycystyczny łuk triumfalny wzniesiony przez mieszczan w 1812 r. na cześć Napoleona.

W XIX w. Ślesin słynął z hodowli gęsi i był lokalnym centrum handlu nimi. Gęsi kupowane były nawet na Wileńszczyźnie, Podolu i Wołyniu. Gdy uzbierało się ich kilka, a niekiedy kilkanaście tys., pędzono je ku pruskiej granicy w Słupcy oddalonej o 30 km. Pamiątką po tych wydarzeniach jest fontanna z figurką gęsi i handlarza niosącego gęś, ustawiona na rynku.

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– E&T Marine, 62-561 Ślesin, ul. Napoleona 15b, tel. 783 031 936
– Termy Ślesińskie Sp. z o.o., 62-561 Ślesin, ul. Napoleona 15b, tel. 63 270 40 48, 63 270 41 68, www.termy-slesinskie.com.pl, recepcja@termy-slesinskie.com.pl
– Centrum Zdrowia i Relaksu „Verano", 62-561 Ślesin, ul. Leśna 5, tel. 63 270 41 32, www.verano-slesin.pl, recepcja@verano.slesin.pl
– Statek „Pawełek", rejsy po jeziorach na trasie Kruszwica – Konin, Urząd Miasta i Gminy Ślesin, 62-561 Ślesin, ul. Kleczewska 15, tel. 63 270 40 11 wewn. 11

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Regaty o Błękitną Wstęgę – Dni Ślesina (lipiec)
– Regaty o Puchar Wojewody Wielkopolskiego (sierpień)
– Szanty na Wodzie (sierpień)

LICHEŃ Stary Płynąc przez Jezioro Pątnowskie ukazuje się bazylika w Licheniu Starym, oddalona ok. 5 km. Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej Królowej Polski jest obok Częstochowy największym centrum kultu maryjnego w Polsce. Obiektem kultu jest maleńki obraz Maryi (9,5 × 15,5 cm) znajdujący się w największej świątyni w kraju. Obraz na desce wykonano zapewne w Wielkopolsce, w pracowni zakonnej lub warsztacie rzemieślniczym w końcu XVIII w., jako kopię obrazu z Rokitna. Imponujące są rozmiary bazyliki zbudowanej w l. 1994–2004 przez

Wielka Pętla Wielkopolski

Bazylika w Licheniu, fot. Z. Szmidt

księży Marianów: długość – 139 m, szerokość – 77 m, wysokość nawy głównej – 44 m, wysokość kopuły – 103,5 m, powierzchnia – 23 000 m. Doskonały widok zapewnia wysoka na 141,5 m wieża z tarasami widokowymi (98 i 114 m). Warto zatrzymać się na jednej z przystani na Jeziorem Licheńskim by odwiedzić to szczególne miejsce.

9,0 km KONIN-GOSŁAWICE Dzielnica Konina nad Jeziorem Gosławskim wysunięta najbardziej na północ. Do niedawna wieś, w której zachowały się gotyckie budowle: zamek rycerski i kościół. Fundatorem był biskup poznański Andrzej Łaskarz (1362–1426), dyplomata króla Władysława Jagiełły, delegat na sobór w Konstancji i pielgrzym do Ziemi Świętej. Zapewne tam powstał pomysł zbudowania kościoła nawiązującego do kaplicy Bazyliki Grobu Świętego. Kościół pw. św. Andrzeja Apostoła zaczęto wznosić w połowie XV w. Nietypowa świątynia z ośmioboczną nawą nakryta jest wspaniałym sklepieniem palmowym wspartym na jednym filarze w środku kościoła. Zachował się tu najbogatszy w kraju zbiór średniowiecznych herbów polskich wykutych na wspornikach i zwornikach sklepień. Murowany zamek był jednym z pierwszych na ziemiach polskich, zamków prywatnych. Z niewielkimi zmianami zachował się do dzisiaj. Po gruntowym remoncie, od 1986 r. mieści się tu Muzeum Okręgowe, w skład którego wchodzi: sąsiedni dwór szlachecki z ekspozycją wyposażenia wnętrz, spichlerz z eksponatami z odkrywek węgla brunatnego kopalni „Konin" i „Adamów". Obok zamku znajduje się mały skansen składający się z zagrody chłopskiej, dwóch wiatraków i kuźni.

WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU WODNEGO:
– Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy „Przystań Gosławice", 62-506 Konin, ul. Rybacka 1, tel. 63 247 1449
– Gospodarstwo Agroturystyczne „Chmielówka" Osiecza Pierwsza, tel. 602611369, www.warta-kajaki.pl
– Czarter barek w Koninie, tel. 508 370048, www.wakacjenabarce.pl, office@ingev.com
– Horyzont Joanna Grochowska-Ludzkowska, czarter barek, tel. 601 997 581, hwww.warta-goplo.pl, czarter@warta-goplo.pl
IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Regaty o Puchar Prezesa Zespołu Elektrowni PAK (wrzesień)
– Zimowe Regaty Barbórkowe (listopad) – Klub Żeglarski przy Kopalni „Konin" w Pątnowie

Droga wodna
Rzeka Warta od 406,6 km do 68,2 km

406,6 km KONIN–MORZYSŁAW Dzielnica Konina, znajduje się tu wlot Kanału Ślesińskiego do rzeki Warty w sąsiedztwie śluzy nr 1 Morzysław zbudowanej w końcu lat 30. XX w., zmodernizowanej w 2011 r. Znajduje się tutaj zespół kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha. Kościół niejednorodny stylowo, wybudowany w 1785 r., przebudowany 1905-1914.

402,8 km KONIN Miasto wita wodniaków Bulwarem Nadwarciańskim oddanym do użytku w 2011 r. Rzeka Warta dzieli Konin na dwie części: leżące w dolinie rzeki stare miasto, powstałe w średniowieczu (lokacja przed 1285 r.) oraz nowe miasto budowane od 1951 r. jako zaplecze powstających kopalń węgla brunatnego i elektrowni. Po 1967 r. i 1976 r. włączone zostały w granice miasta m.in. dawne wsie: Morzysław, Gosławice i Pątnów.

Jednym z bardziej oryginalnych i tajemniczych zabytków jest romański słup drogowy z piaskowca brzezińskiego w kształcie kręgla. Wyryty na nim majuskułą napis łaciński informuje, że ustawił go komes palatyn Piotr w 1151 r. w połowie drogi między Kaliszem a Kruszwicą. Obecnie ustawiony na skwerze przed kościołem pw. św. Bartłomieja. Gotycki kościół jest najstarszą świątynią miasta powstałą u schyłku XIV w. Gotyckie wnętrze przykryte jest sklepieniami gwiaździstymi i krzyżowo-żebrowymi. Pamiątkami z okresu powstania kościoła są: gotycka kamienna kropielnica w kształcie kielicha, monolityczny krzyż z piaskowca wmurowany w ścianę zakrystii oraz gotycka rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Wśród bogatego wyposażenia zwracają uwagę nagrobki i epitafia rodziny Przyjemskich. Inne epitafium, Jana Zemełki (zm. 1607 r.) znajduje się w renesansowej kaplicy.

W sąsiedztwie kościoła wznosi się ratusz zbudowany przed 1803 r., siedziba władz miasta. Klasycystyczną fasadę z czterema kolumnami toskańskimi dźwigającymi tympanon zdobi drewniana wieża zegarowa. Przed ratuszem pomnik z popiersiem Józefa Piłsudskiego.

Centralnym placem starego miasta jest rynek (Plac Wolności) wytyczony w końcu XIII w. Zabudowany kamienicami z XIX w., wśród których wyróżnia się Dom Jana Zemełki wzniesiony w końcu XVI w. oraz budynek dawnego starostwa z 1828 r. W narożniku rynku stoi nietypowa rzeźba z 2009 r. nawiązująca do herbu miasta. O wielokulturowości Konina świadczą zachowane zabytkowe budynki: barokowy zespół poklasztorny Franciszkanów-Reformatów z XVIII w., neoromański kościół ewangelicko-augsburski pw. Świętego Ducha z połowy XIX w. oraz dawna synagoga i szkoła talmudyczna z XIX w.

CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ *:**
62-510 Konin, ul. Dworcowa 2, tel. 63 246 3248, www.turystyka.konin.pl
WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU WODNEGO:
- Koniński Klub Kajakowy i Sportów Wodnych, 62-500 Konin, ul. Z. Urbanowskiej, gsm 886 506 735, tel. 63 270 7531
IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Spływ kajakowy rzeką Wartą Konin – Ląd (czerwiec)
– Spływ kajakowy Szlakiem Śluz WPW (lipiec)

392,2 km SŁAWSK Obok prywatnej przystani wznosi się neorenesansowy dwór z 1768 r. później przebudowany. We wsi kościół pw. św. Wawrzyńca z 1614 r. z wieżą z 1765 r. Urodził się tu Marcin ze

Bulwary Nadwarciańskie w Koninie, fot. A. Łącki

Sławska, kasztelan kaliski, doradca króla Władysława Jagiełły, dowodzący własną chorągwią w bitwie pod Grunwaldem.

385,1 km–348,0 km NADWARCIAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY Park utworzony w 1995 r. obejmujący (pow. 13 428 ha) ponad 30 km odcinek doliny Warty od mostu autostradowego A2 koło Sługocinka do ujścia rzeki Prosny za Pyzdrami. Warta płynie tu dnem szerokiej, płaskiej Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej ukształtowanej przez wody topniejącego lodowca przed ok. 12 tys. lat. W przeszłości Warta utworzyła liczne starorzecza a wiejące wiatry usypały długie pasma piaszczystych wydm. Dzisiejszy krajobraz Parku to bogata mozaika podmokłych łąk, pól uprawnych, lasów na wydmach oraz starorzeczy. Dawne coroczne wezbrania rzeki zalewające całą dolinę zostały w ostatnich latach ograniczone po utworzeniu zbiornika zaporowego w Jeziorsku. W dolinie rzeki działalność człowieka jest niemal niewidoczna. Na wysokich krawędziach doliny w średniowieczu ukształtowały się miejscowości: Ląd, Ciążeń, Pyzdry i Zagórów. W Lądzie znajduje się Ośrodek Edukacji Przyrodniczej popularyzujący NPK.

372,8 km LĄDEK Wieś gminna na wysokim prawym skraju doliny Warty z daleka widocznym barokowym kościołem pw. św. Mikołaja z lat 1760-77. Wśród barokowego i rokokowego wyposażenia zachowały się dwie kamienne kropielnice: późnoromańska i gotycka. W pobliżu rzeki, w Lądkowskim Borku na zalesionej wydmie można obejrzeć pomnik upamiętniający dawną kwaterę powstańców z 1863 r. Jest to również miejsce przysięgi członków Polskiej Organizacji Wojskowej w 1918 r.

371 km LĄD Wieś z pocysterskim zespołem klasztornym wpisanym na listę Pomników Historii. Już na przełomie IX/X w. stał nad Wartą gród plemienny (grodzisko Rydlowa Góra) obecnie ok. 2 km na południe, później był siedzibą kasztelanii. Replika grodu zbudowana została na terenie Ośrodka Edukacji Przyrodniczej.

Cystersów do Lądu sprowadził po 1193 r. książę Mieszko III Stary, choć według tradycji klasztornej uznaje się datę 1145. Do czasu konfiskaty przez władze carskie w 1819 r. powstał tu imponujący zespół klasztorny budowany przez najlepszych architektów działających na ziemiach polskich. Dzisiaj w odrestaurowanych pomieszczeniach mieści się Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego. Obecny, barokowy kształt zespołu klasztornego powstał na przełomie XVII/XVIII w. Przy budowie kościoła pw. NMP i św. Mikołaja Biskupa brali udział: Tomasz Poncino, Jerzy Catenazzi, Jan Koński i ostatecznie Józef Bellotti. Imponującą kopułę (wys. 38 m) zaprojektował Pompeo Ferrari a ozdobił freskami śląski malarz Jerzy Wilhelm Neunhertz. W części klasztornej znajdują się starsze, gotyckie krużganki oraz oratorium i kapitularz. Do najcenniejszych zabytków gotyckiego malarstwa w Polsce należy polichromia oratorium św. Jakuba z ok. 1370 r. Sąsiedni kapitularz przykryty jest gotyckim sklepieniem gwiaździsto-trójdzielnym wspartym na centralnie usytuowanym filarze. W kościele i krużgankach znajdują się liczne freski autorstwa niezwykle płodnego Adama Swacha, czeskiego franciszkanina z Poznania.

Klasztor pocysterski w Lądzie, fot. Z. Szmidt

Obok klasztoru w zespole dworsko-parkowym znajduje się Ośrodek Edukacji Przyrodniczej Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. W odnowionym dworze z XIX w. mieszczą się sale konferencyjno-wykładowe, wystawowe, pracownie laboratoryjne oraz miejsca noclegowe. Na drugim końcu wsi położona jest „Marina Ląd" jedna z pierwszych prywatnych przystani na Warcie.

WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU WODNEGO:
– Marina Ląd, 62-405 Ląd 137, tel. 63 276 30 47, 507 47 83 49, www.marinalad.pl, kapitanat@marinalad.pl

ZAGÓRÓW Niewielkie miasteczko oddalone 4 km na pd. od Lądu. Posiada ciekawy układ urbanistyczny z Małym Rynkiem (przedlokacyjnym) i Dużym Rynkiem (po lokacji w 1407 r.). Przy Małym Rynku wznosi się barokowy kościół pw. św. Piotra i Pawła z I. 1740-60 z gotyckim prezbiterium z XV w. Miasteczko warto odwiedzić w soboty, kiedy odbywa się duży targ na rynku. Okolice Zagórowa w przeszłości słynne były z hodowli gęsi na nadwarciańskich łąkach.

N
W
E
S
0
5
10km
KÓRNIK
KÓRNIK PN.
KÓRNIK PD.
ŚRODA WLKP.
MIŁOSŁAW
SŁUPCA
PYZDRY
Ciążeń
Czeszewo
Orzechowo
Śmiełów
Dębno
Nowe Miasto n. Wartą
Mechlin
ŚREM
KSIĄŻ WLKP.
ŻERKÓW
MIESZKÓW
JAROCIN
DOLSK
Żerkowsko-Czeszewski Park
Nadwarciański Park
Krajobrazowy
Krajobrazowy
Warta
Moskawa
Miłosławka
Wielka
Wrześnica
Lutynia
Prosna
Bartosz
Lubianka
Mieszkowa
Cielcza
Wilkowyja
Witaszyce
Jaraczewo
Zaniemyśl
Sulęcinek
Pięczkowo
Chocicza
Boguszyn
Radoszkowo II
Radoszkowo
Chrząstowo
Sosnowiec
Pysząca
Borgowo
Ostrowo
Gawrony
Bodzyniewo
Międzychód
Melpin
Pinka
Lubiatowo
Lubiatówko
Kotowo
Trąbinek
Nowieczek
Masłowo
Maliny
Włościejewice
Błażejewo
Ostrowieczno
Niedźwiady
Ługi
Łobez
Góra
Brzostów
Roszków
Dąbrowa
Witaszyczki
Wola Książęca
Twardów
Sławoszew
Skrzypna
Broniszewice
Czermin
Górka
Mazury
Pardelak
Grodzisko
Chocz
Kwileń
Żbiki
Pieruszyce
Pieruchy
Nw. Polskie
Str. Polskie
Psienie-Ostrów
Wysogotówek
Racendów
Parzew
Strzydzew
Ślewicz
Słowików
Hilarów
Annapol
Bachorzew
Lubinia Mł.
Sierszew
Sucha
Budy
Tarce
Kadziak
Łuszczanów
Radlin
Kąty
Wilkowyja
Stęgosz
Pawłowice
Lisew
Kamień
Żółków
Żerniki
Kretków
Podlesie
Rogaszyce
Raszewy
Chrzan
Żerków
Laski
Radliniec
Klęka
Wolica Pusta
Stramnice
Chwalęcin
Szypłów
Osiek
Cząszczew
Zalesie
Bielejewo
Panienka
Chwałkowo Kościelne
Skoraczew
Mchy
Sebastianowo
Włościejewki
Międzybórz
Rusocin
Wieszczyczyn
Felksowo
Brzostownia
Radoszkowo
Charłub
Chromiec
Kruczynek
Kolniczki
Michałów
Jadwigów
Kruczyn
Świętomierz
Aleksandrów
Teresa
Utrata
Boguszynek
Komorze
Rogusko
Hermanów
Wolica Kozia
Lubrze
Solec
Krzykosy
Przymiarki
Sulęcin
Młodzikowo
Potachy
Dębice
Kępa-Wlk.
Kotowo
Grodzewo
Dąbrowa
Matuszewo
Zbrudzewo
Niesłabin
Tesiny
Luciny
Polesie
Zwola
Luboniec
Czarnotki
Garby
Wyszakowo
Mądre
Pigłowice
Brzostek
Płaczki
Chwałkowo
Strzeszki
Pętkowo
Annopole
Bożydar
Prusinowo
Jeziory Wlk.
Jeziory Mł.
Polwica
Kaleje
Czmoniec
Czmoń
Orkowo
Trzykolne Młyny
Radzewo
Błażejewo
Biernatki
Dębiec
Koszuty
Lorenka
Żabikowo
Słupia Wlk.
Jaszkowo
Bożydar
Prusinowo
Śnieciska
Dobroczyn
Płaczki
Brzostek
Pigłowice
Wyszakowskie Huby
Nadziejewo
Marianowo Brodowskie
Nietrzanowo
Grójec
Czarne-Piątkowo
Białe-Piątkowo
Starkowiec Piątkowski
Brodowo
Włostowo
Pierzchno
Kijewo
Olszewo
Szlachcin
Brzezie
Chocicza
Pałczyn
Kębłowo
Lipie
Winna Góra
Bugaj
Rudki
Kozubiec
Mikuszewo
Szczodrzejewo
Nw. Wieś Podgórna
Pogorzelica
Gąsiorowo
Szczonów
Antonin
Przybysław
Przybysławskie
Komorze
Lgów
Gęczew
Bieździadów
Brzostków
Chwałów
Lisewo
Ciemierów
Ostrowska-Kol.
Świerczyna
Tomice
Kanki
Szymanowice
Leszczyca
Śnietnia
Wierzchy
Nw. Toporów
Obory
Nw. Wieś
Czołnochów
Mniszew
Prusinów
Ludwinów
Dobieszczyzna
Gizałki
Wronów
Ruda Wieczyńska
Nw.-Kaźmierka
Łęg
Niniew
Grab
Wieczyn
Żegocin
Str.-
Wrąbczynek
Białobrzeg
Wrąbczynkowskie
Holendry
Wrąbczyn
Wrąbczyn Górski
Zapowiednia
Adamierz
Borowiec
Trzcianki
Modlica
Kruszyny
Baraniec
Lisiaki
Myszakówek
Imielno
Augustynów
Myszaków
Łukom
Bukowe
Łomów
Smoleniec
Koszelewska Łąka
Grądzeń
Anielewo
Huta Łukomska
Grądy Grn.
Ruda Komorska
Łupice
Dln. Grądy
Ciemierów-Kol.
Lisiaki
Dłusk
Rataje
Walga
Tarnowa
Spławie
Borowiec
Królewiny
Ksawerów
Pietrzyków
Pietrzyków-Kol.
Piaski
Borzykowo
Łagiewniki
Budziłowo
Wszembórz
Cieśle-Mł.
Cieśle-Wlk.
Ghlebowo
Gorzyce
Kołaczkowo
Gorazdowo
Żydowo
Szamarzewo
Borkowo
Samarzewo
Dąbrowa
Dziedzice
Kąty
Wierzbocice
Sokolniki
Gałęzewice
Kotunia
Skarboszewo
Chwalibogowo
Graboszewo
Bieganowo
Zieliniec
Nw. Wieś Królewska
Poręby
Grabowo
Skotniki
Biechowo
Osowo
Neryngowo
Huby
Bieganowo
Gozdowo
Kaczanowo
Obłaczkowo
Białężyce-Mł.
Chwalibogowo
Mystki
Bardo
Bukowy Las
Zberki
Murzynowo Kościelne
Kopaszyce
Rusibórz
Dominowo
Orzeszkowo
Madera
Racławki
Targowa Górka
Poświątne
Chłapowo
Gablin
Zdziechowice
Pławce
Markowice
Zmysłowo
Podgaj
Babin
Bagrowo
Romanowo
Dębicz
Dębiczek
Ulejno
Janowo
Mączniki
Ruszkowo
Tadeuszowo
Chudzice
Rumiejki
Potażejewo
Sobaszczewo
Książno
Pałczyn
Kopaszyce
Zielniczki
Zielniki
Jarosławiec
Topola
Brzeziny
Trzebisławki
Dziećmierowo
Pierzchno
Mieczewo
Czołowo
Dworzyska
Konarskie
J. Skrzyneckie Duże
J. Kórnickie
J. Bnińskie
J. Dolskie Wlk.
K. Obry
Moskawa
Wielka
Wrześnica
Meszna
Struga
Bartosz
Prosna
Lubianka
Lutynia
Warta
Miłosławka
Żerkowsko-Czeszewski Park
Nadwarciański Park
Krajobrazowy
Krajobrazowy
W Y S O C Z Y Z N A
S11
11
15
432
434
436
437
442
443
441
466
12
A2
E30
MOP

Pałac w Ciążeniu, fot. Z. Szmidt

365 km CIĄŻEŃ Duża wieś na wysokim brzegu doliny Warty. W przeszłości stanowiła własność biskupów poznańskich, którzy mieli tu jedną z rezydencji. Obecny rokokowy pałac, doskonale widoczny z poziomu Warty, wzniesiono w l. 1760-68 dla biskupa Teodora Kazimierza Czartoryskiego wg proj. Józefa Sacco i wykończono w 1810 r. w stylu rokokowym. Mieści Dom Pracy Twórczej i filię Biblioteki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zbiór wydzielony stanowi największa w Polsce kolekcja druków masońskich (ok. 80 tys. woluminów) zgromadzonych w czasie wojny przez hitlerowców a porzuconych w Środzie Śląskiej. Wokół pałacu rozciąga się rozległy park krajobrazowy na stoku doliny opadającej ku Warcie. W centrum wsi, obok przeprawy promowej, wznosi się kościół pw. św. Jana Chrzciciela, pierwotnie gotycki z 1535 r., przebudowany w stylu barokowym w 1760 r.

351,7 km PYZDRY Miasto położone na wysokiej skarpie nadwarciańskiej wita wodniaków malowniczą panoramą, jedną z najładniejszych w kraju. Niewielkie dziś miasteczko w średniowieczu zaliczane było do znaczniejszych, posiadało: zamek królewski, dwa klasztory i siedem kościołów. W jego długiej historii szczególnie zapisała się – odnotował ją Janko z Czarnkowa w swojej Kronice – sprawa użycia po raz pierwszy na ziemiach polskich armaty. W 1383 r. wystrzelona z niej kamienna kula strzaskała zamkowe wrota i zabiła plebana Mikołaja z Biechowa. Po zamku pozostały tylko fundamenty, a replikę działa można oglądać w muzeum. Przez okres zaborów Pyzdry były miastem granicznym co przyspieszyło jego upadek. Pamiątką po tym okresie jest metalowy słup graniczny z carskimi orłami w muzeum oraz zrekonstruowane przejście graniczne w pobliskim Borzykowie.

Klasztor pofranciszkański w Pyzdrach, fot. Z. Szmidt

Na skarpie nadwarciańskiej położony jest pofranciszkański zespół klasztorny, fundowany w połowie XIII w, złożony z kościoła pw. Ścięcia Głowy św. Jana Chrzciciela i przylegającego doń czworobocznego klasztoru. Gotyckie budowle powstały ok. 1339 r. i były wielokrotnie przebudowywane, późnobarokowa fasada kościoła i wyposażenie wnętrza pochodzą z 2 połowy XVIII w. W krużgankach klasztornych zachowały się fragmenty średniowiecznych fresków oraz zespół malowideł Adama Swacha z 1733 r. poświęconych założycielowi zakonu św. Franciszkowi. Część klasztoru – refektarz, kuchnia klasztorna, piwnice – zajmuje Muzeum Regionalne posiadające w swoich zasobach także oryginalny zbiór kości zwierząt prehistorycznych. Druga świątynia, gotycki kościół farny pw. Narodzenia NMP z połowy XV w. jest masywną budowlą z wieżą zwieńczoną krenelażem. Zaskakują rozmiary miejskiego rynku, jednego z większych w Wielkopolsce, wytyczonego po 1814 r. Wśród zabudowy zwraca uwagę drewniany dom szczytowy z czterosłupowym podcieniem z 1768 r., kryty dachem łamanym. Nad Wartą znajduje się nowa „Przystań Pyzdry" prowadzona przez Towarzystwo Turystyki Wodnej „Perkoz".

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:

– Towarzystwo Turystyki Wodnej „Perkoz", 62-310 Pyzdry, ul. 3 Maja 23, tel/fax: 63 276 8313, 796 675 212, www.ttwperkoz.pyzdry.eu, ttwperkoz@wp.pl

– Tomasz Wojtyński, 62-310 Pyzdry, ul. 3 Maja 23, tel/fax: 63 276 813, 608 035 412

IMPREZY DLA WODNIAKÓW

– Regionalny Amatorski Spływ Kajakowy Ląd–Pyzdry (maj)

342,5 km–328 km ŻERKOWSKO-CZESZEWSKI PARK KRAJOBRAZOWY Park utworzony w 1994 r. na pow. 15 640 ha obejmuje fragment Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej w rejonie ujścia Lutyni do Warty oraz wysoczyznę Wału Żerkowskiego. Przedmiotem ochrony jest urozmaicona rzeźba terenu, bogate zbiorowiska roślinne a także wartości kulturowe. Na trudno dostępnej, terasie zalewowej doliny Warty rosną chronione lasy łęgowe i grądowe o charakterze naturalnym. Już na początku XX wieku powstał tu pierwszy w Wielkopolsce rezerwat przyrody. O znacznych różnicach wysokości przekonuje punkt widokowy na usytuowany na Wale Żerkowskim, skąd roztacza się daleki widok na dolinę rzeki. Wśród pamiątek historycznych na szczególną uwagę zasługują pałace i kościoły w Śmiełowie, Żerkowie, Miłosławiu i Dębnie. W Czeszewie znajduje się Ośrodek Edukacji Leśnej zarządzany przez nadleśnictwo Jarocin.

336,3 km CZESZEWO Wieś położona przy przeprawie promowej. W centrum znajduje się drewniany kościół pw. św. Mikołaja z 1792 r. kryty gontem. W ołtarzu głównym można podziwiać (za zasuwą) cenną gotycką rzeźbę Matki Boskiej z Dzieciątkiem z ok. 1440 r. Obok kościoła znajduje się, jedna z ostatnich w Wielkopolsce, szachulcowa karczma z końca

XVIII w. kryta czterospadowym, łamanym dachem, czynna do dziś. Nad rzeką w zabytkowym budynku, w którym w XIX w. był skład soli mieści się Ośrodek Edukacji Leśnej. Po drugiej stronie rzeki znajduje się rezerwat przyrody „Czeszewski Las", z potężnymi dębami, które podziwiał w 1899 r. Henryk Sienkiewicz, o czym wspomina skromny pomnik.

ŚMIEŁÓW Wieś położona w gminie Żerków oddalona ok. 5 km na południe od Warty z Muzeum Adama Mickiewicza. Klasycystyczny zespół pałacowy najlepiej prezentuje się z punktu widokowego pod Żerkowem. Wzniesiony został w 1797 r. przez szambelana królewskiego Andrzeja Gorzeńskiego według projektu Stanisława Zawadzkiego, warszawskiego architekta wojskowego. Znakomitej klasy architektura pałacu z centralnym piętrowym korpusem połączonym ćwierćkolistymi galeriami z oficynami, należy do najlepszych w kraju. W elewacji frontowej znajduje się monumentalny czterokolumnowy portyk zwieńczony trójkątnym naczółkiem. We wnętrzach zachowana dekoracja sztukatorska Michała Ceptowskiego oraz malarska Antoniego i Franciszka Smuglewiczów z ok. 1800 r. Pałac odwiedził na przełomie sierpnia/września 1831 r. Adam Mickiewicz z zamiarem przekroczenia granicy na pobliskiej Prośnie, by wziąć udział w Powstaniu Listopadowym. Poeta ostatecznie granicy nie przekroczył i przebywał w gościnnych dworach wielkopolskich kolejne pięć miesięcy. Od 1887 r. gdy majątek kupił Franciszek Chełkowski w pałacu gromadzono pamiątki związane z Mickiewiczem i jego pobytem w Śmiełowie. W 1975 r. Muzeum Narodowe w Poznaniu otworzyło tu swój oddział Muzeum im. Adama Mickiewicza.

INFORMACJA TURYSTYCZNA:
Ośrodek Kultury i Rekreacji - Mickiewiczowskie Centrum Turystyczne, 63-210 Żerków, ul. Jarocińska 35, tel. 62 740 20 82, biuro@mct.zerkow.pl, www.mct.zerkow.pl

330,6 km DĘBNO Niewielka wieś przy przeprawie promowej. Gotycki kościół pw. Wniebowzięcia NMP wybudowano w I. 1444-47 z fundacji prymasa Wincentego Kota, pochodzącego z Dębna. Zachowała się tu kamienna tablica erekcyjna z 1447 r. z herbem Doliwa i łacińskim napisem odnoszącym się do fundacji świątyni. W ołtarzu bocznym można zobaczyć gotycki obraz z pocz. XVI w. Chrystus Boleściwy, przykład tablicowego malarstwa wielkopolskiego. W parku krajobrazowym znajduje się zrujnowany pałac z 1877 r. W przeszłości, w I. 1847-62 działał tu popularny w Wielkopolsce zakład wodoleczniczy założony przez Stanisława Mycielskiego z Miłosławia. Poznański lekarz dr Teofil Matecki wzorując się na słynnym Vincenzie Priessnitzu stosującym terapie wodne, urządził w parku łazienki, w których prowadził zabiegi hydropatyczne na bazie miejscowych źródeł leśnych. W sali widowiskowej na 400 miejsc odbywały się koncerty i przedstawienia teatralne najlepszych polskich artystów.

324,4 km NOWE MIASTO NAD WARTĄ Wbrew nazwie jest to duża wieś gminna złożona z dwóch miast (w przeszłości) Nowego Miasta (od 1283 r.) i Laskówki (od 1664 r. do XVIII w.), utraciło prawa miejskie w 1934 r. W układzie urbanistycznym zachowały się dwa rynki: dawnego miasta średniowiecznego i Zielony Rynek. Najcenniejszym zabytkiem jest gotycki kościół pw. Świętej Trójcy z XV w. Wewnątrz można obejrzeć cenną renesansową polichromię z XVI w. fundowana przez biskupa Jana Rozdrażewskiego. Nad Wartą znajdują się pozostałości grodziska stożkowatego otoczonego fosą i prywatna marina „Pod Czarnym Bocianem".

313 km GOGOLEWO Obok przystani wznosi się kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z 1777 r. Drewniana świątynia konstrukcji szachulcowej kryta jest gontami, podobnie jak dzwonnica. W pobliżu znajduje się ładny klasycystyczny dworek z czterokolumnowym portykiem z końca XVIII w.

Pałac w Śmiełowie, fot. arch. Urzędu Miasta i Gminy w Żerkowie

302,4 km KOTOWO Popularne miejsce biwakowe zwane „Białym Gościńcem" – od nazwy karczmy przy starej przeprawie promowej. Nad Wartą znajduje się zagospodarowane pole biwakowe oraz przystań dla małych jednostek pływających. Obok rosną cztery piękne okazy dębów szypułkowych, największy z nich ma obwód 750 cm. Okoliczny kompleks leśny wraz ze starorzeczami i pastwiskami wchodzi w skład Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Łęgi Mechlińskie". W zespole dworsko-parkowym w Mechlinie (od Warty 2 km na północ) znajduje się ośrodek rekreacyjno-turystyczny „Andrzejówka". Dwór, którego początki sięgają 1814 r. wystawiony został przez Edwarda Raczyńskiego z Rogalina. Hrabia spędził w nim ostatnie chwile życia przed wyjazdem do Zaniemyśla, gdzie na wyspie Grunt popełnił samobójstwo strzelając srebrna kulą z małej armatki, którą można oglądać w Muzeum Śremskim.

292 km ŚREM Miasto położone po obu stronach Warty. Śrem jako jedno z niewielu miast w Wielkopolsce nie „odwróciło się" od Warty. Płynąc wzdłuż ładnej promenady oglądamy rzeźby – ławeczki z postaciami zasłużonych dla miasta postaci: ks. Piotra Wawrzyniaka i prof. Heliodora Święcickiego. Dla wodniaków przystań miejska i duża marina, w 2017-18 roku powstanie port rzeczny. W Śremie cumuje popularny statek wycieczkowy „Bajka".

Śrem można nazwać wędrującym miastem. Zawsze stanowił strategiczny punkt przy przeprawie przez rzekę. Już w X w. stał tu obronny gród (grodzisko Żydowskie Góry) wśród rozlewisk rzeki. W 1000 r. w czasie słynnego Zjazdu Gnieźnieńskiego, Bolesław Chrobry podejmował w nim cesarza Ottona III. Miasto założone zostało na wysokim brzegu rzeki w 1253 r. równocześnie z Poznaniem. Dzisiaj wznosi się tu charakterystyczna w panoramie miasta wieża ciśnień (wys. 44 m). Po zniszczeniu miasta przeniesiono je w 1393 r. na wyspę Ostrów Kobylec otoczoną rozlewiskami Warty. W połowie XX w. miasto wróciło na wysoki brzeg w związku z budową największej w kraju odlewni żeliwa.

Zachował się późnośredniowieczny układ urbanistyczny miasta na wyspie. Na rynku przed ratuszem stoi pomnik twórcy hymnu narodowego – Józefa Wybickiego, obywatela miasta od 1791 r. Nieco dalej wznosi się imponująca sylwetka gotyckiego kościoła pw. NMP Wniebowziętej z wieżą (wys. 62 m). Wnętrze przykryte jest sklepieniami gwiaździstymi z XV/XVI w., z tego samego okresu (1517 r.) pochodzą renesansowe freski nad prezbiterium. Wśród barokowego wyposażenia szczególnie cenny jest późnorenesansowy obraz Adoracja MB przez św. Wojciecha i Stanisława autorstwa Andrzeja Stussa z ok. 1620 r.

Kolejna ze świątyń wznosi się na dawnym przedmieściu Ostrówek. Barokowy zespół poklasztorny franciszkanów złożony z kościoła pw. Narodzenia NMP i klasztoru, powstał w XVII/XVIII w. Położony obok Park Miejski im. Powstańców Wielkopolskich należy do największych i najładniejszych w Wielkopolsce. Wśród starego drzewostanu stoi Dobosz – pomnik powstańczy i grodzisko Żydowskie Góry.

Na wysokim brzegu Warty znajduje pełen tajemnic tzw. Klasztorek – jeszcze jeden zespół poklasztorny, pierwotnie franciszkanów, później klarysek, następnie jezuitów. Dzisiaj w neogotyckich zabudowaniach klasztornych znajduje się Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy.

Wieża ciśnień w Śremie, arch. Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego, fot. A. Wartecki

INFORMACJA TURYSTYCZNA **:
– Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego, 63-100 Śrem, ul. Okulickiego 3, tel./fax 61 283 27 04, www.unia.srem.pl, unia@srem.com.pl
– Miejskie Centrum Informacji, 63-100 Śrem, Pl. 20 Października 11, tel. 61 670 61 35, 600 924 173, www.cafetej.pl, cafetej@gmail.com

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Statek wycieczkowy „Bajka", Firma „Finezja" s. c., 63-100 Śrem, ul. Brzechwy 27/2, tel. 603 137 788, www.statekbajka-srem.pl, statekbajka-srem@o2.pl, mkbajka@poczta.onet.pl
– Autolux, 63-100 Śrem, Pysząca, ul. Zachodnia 5, tel. 506 425 045, tel. 509 916 005, biuro@czarterjacht.eu

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Rozpoczęcie (II poł. maja) i zakończenie (I poł. października) sezonu motorowodnego – Stowarzyszenie „Wodniacy Śrem"
– Spływy kajakowe ze „Śremskim Sportem" (od maja do września)
– Przystanek „I love Śrem" Blues nad Wartą (I poł. września)

Śrem, arch. Urzędu Miasta w Śremie, fot. M. Dziuba

N
W
E
S
0
5
10km
OBRZYCKO
ROGOŹNO
SKOKI
OBORNIKI
SZAMOTUŁY
MOROWANA GOŚLINA
Biedrusko
Owińska
Czerwonak
POBIEDZISKA
POZNAŃ
SWARZĘDZ
KOSTRZYN
LUBOŃ
BUK
MOSINA
KÓRNIK
ŚRODA WLKP.
KOŚCIAN
CZEMPIŃ
ŚREM
KSIĄŻ WLKP.
ŚMIGIEL
STESZEW
PUSZCZYKOWO
Puszcza Zielonka
Krajobrazowy
Park Krajobrazowy im. Dezyderego Chłapowskiego
POJEZIERZE GNIEŹNIEŃSKIE
POZNAŃ-ŁAWICA
P-ROKIETNICA
P-KIEKRZ
P-TARNOWO PODG.
P-ŁAWICA
P-DĄBRÓWKA
P. KOMORNIKI
P-LUBOŃ
P-KRZESINY
POZNAŃ ZACH.
POZNAŃ WSCH.
KÓRNIK PN.
KÓRNIK PD.
KLESZCZEWO
STRUMIANY
KONINKO
GĄDKI
BOROWIEC
SMIGIEL PN.
Warta
Wełna
Samica
Kiekrzanka
Mała Wełna
Główna
Lednicki
Rogaliński
Krajobr.
Park
Park Leśne
Letnisko
Promno
Cybina
Strumień
Struga
Kanał Mosiński
Kanał Obry
Kanał Wonieść
Kanał Mogilnicki
Kanał Bnińskie
Kanał Moskawa
Kanał Miloslawka
Kanał Dymaczewskie
Kanał Dębiec
Kanał Dębiczek
Kanał Ujście
Kanał Ruszkowo
Kanał Tadeuszowo
Kanał Chudzice
Kanał Szlachcin
Kanał Pierzchno
Kanał Włostowo
Kanał Brodowo
Kanał Nietrzanowo
Kanał Marianowo
Kanał Brodowskie
Kanał Murzynowo
Kanał Murzynowo-Leśny
Kanał Sulęcinek
Kanał Krzykosy
Kanał Soleo
Kanał Lubrze
Kanał Gogolewo
Kanał Gogolewko
Kanał Świączyn
Kanał Rogusko
Kanał Komorze
Kanał Boguszynek
Kanał Chocicza
Kanał Utrata
Kanał Teresa
Kanał Kruczynek
Kanał Kolniczki
Kanał Michałów
Kanał Jadwigów
Kanał Kruczyn
Kanał Chwalęcin
Kanał Skoraczew
Kanał Sebastianowo
Kanał Chwałkowo
Kanał Chwalowo
Kanał Chromiec
Kanał Radoszkowo
Kanał Radoszkowo II
Kanał Świętomierz
Kanał Jarosławki
Kanał Brzostownia
Kanał Fellksowo
Kanał Drzonek
Kanał Wieszczyczyn
Kanał Maslowo
Kanał Rusocin
Kanał Międzybórz Włościejewki
Kanał Międzychód
Kanał Bodzyniewo
Kanał Dalewo
Kanał Morka
Kanał Mokra
Kanał Melpin
Kanał Pinka
Kanał Wirginowo
Kanał Gawrony
Kanał Borgowo
Kanał Ostrowo
Kanał Pyszące
Kanał Binkowo
Kanał Konarskie
Kanał Konarskie k. Książa
Kanał Pełczyn
Kanał Kądzewo
Kanał Wyrzeka
Kanał Grzymisław
Kanał Nochowo
Kanał Barbarki
Kanał Donatowo
Kanał Turew
Kanał Racot
Kanał Katarzynin
Kanał Wyskoć
Kanał Choryń
Kanał Ignacewo
Kanał Rogaczewo
Kanał Granecznik
Kanał Wławie
Kanał Kopaszewo
Kanał Łuszkowo
Kanał Gryżyna
Kanał Wonieść
Kanał Parsko
Kanał Gniewowo
Kanał Osiek
Kanał Przysieka Polska
Kanał Przysieka
Kanał Przysieka-I
Kanał Przysieka-II
Kanał Czaczyk
Kanał Ponin
Kanał Naczew
Kanał Widzisewo
Kanał Niegłegowo
Kanał Kuźnica
Kanał Góra
Kanał Kobylniki
Kanał Białcz
Kanał Ożarkowo
Kanał Pelikan
Kanał Krzan
Kanał Kokorzyn
Kanał Sierakowo
Kanał Pianowo
Kanał Nw.-Lubosz
Kanał Witkówki
Kanał Golębin
Kanał Wronowo
Kanał Nw.-Golębin
Kanał Gaj
Kanał Błociszewo
Kanał Nochowko
Kanał Olsza
Kanał Chrząstowo
Kanał Zawory
Kanał Kielczynek
Kanał Konarzyce
Kanał Bystrzek
Kanał Łążek
Kanał Zaborowo
Kanał Zakrzewice
Kanał Sośnowiec
Kanał Łęg
Kanał Mechlin
Kanał Grodzewo
Kanał Kotowo
Kanał Kępa-Wlk.
Kanał Potachy
Kanał Młodzikowo
Kanał Dębce
Kanał Sulęcin
Kanał Przymiarki
Kanał Krzyżanowo
Kanał Psarskie
Kanał Szymanowo
Kanał Zbrudzewo
Kanał Maksymilianowo
Kanał Łagiewniki
Kanał Sepienko
Kanał Mikoszki
Kanał Sepno
Kanał Łęki-Mł.
Kanał Jarogniewice
Kanał Piechanin
Kanał Sucharzewo
Kanał Brodnicka
Kanał Sulejewo
Kanał Esterpole
Kanał Jaszkowo
Kanał Brodnica
Kanał Ludwikowo
Kanał Niesłabin
Kanał Tesliny
Kanał Luciny
Kanał Polesie Zwola
Kanał Matuszewo
Kanał Dąbrowa
Kanał Dębce-Mł.
Kanał Potachy
Kanał Młodzikowko
Kanał Sulęcin
Kanał Przymiarki
Kanał Krzykosy
Kanał Soleo
Kanał Lubrze
Kanał Gogolewko
Kanał Gogolewo
Kanał Świączyn
Kanał Rogusko
Kanał Komorze
Kanał Boguszynek
Kanał Chocicza
Kanał Utrata
Kanał Teresa
Kanał Kruczynek
Kanał Kolniczki
Kanał Michałów
Kanał Jadwigów
Kanał Kruczyn
Kanał Chwalęcin
Kanał Skoraczew
Kanał Sebastianowo
Kanał Chwałkowo
Kanał Chwalowo
Kanał Chromiec
Kanał Radoszkowo
Kanał Radoszkowo II
Kanał Świętomierz
Kanał Jarosławki
Kanał Brzostownia
Kanał Fellksowo
Kanał Drzonek
Kanał Wieszczyczyn
Kanał Maslowo
Kanał Rusocin
Kanał Międzybórz Włościejewki
Kanał Międzychód
Kanał Bodzyniewo
Kanał Dalewo
Kanał Morka
Kanał Mokra
Kanał Melpin
Kanał Pinka
Kanał Wirginowo
Kanał Gawrony
Kanał Borgowo
Kanał Ostrowo
Kanał Pyszące
Kanał Binkowo
Kanał Konarskie
Kanał Konarskie k. Książa
Kanał Pełczyn
Kanał Kądzewo
Kanał Wyrzeka
Kanał Grzymisław
Kanał Nochowko
Kanał Barbarki
Kanał Donatowo
Kanał Turew
Kanał Racot
Kanał Katarzynin
Kanał Wyskoć
Kanał Choryń
Kanał Ignacewo
Kanał Rogaczewo
Kanał Granecznik
Kanał Wławie
Kanał Kopaszewo
Kanał Łuszkowo
Kanał Gryżyna
Kanał Wonieść
Kanał Parsko
Kanał Gniewowo
Kanał Osiek
Kanał Przysieka Polska
Kanał Przysieka
Kanał Przysieka-I
Kanał Przysieka-II
Kanał Czaczyk
Kanał Ponin
Kanał Naczew
Kanał Widzisewo
Kanał Niegłegowo
Kanał Kuźnica
Kanał Góra
Kanał Kobylniki
Kanał Białcz
Kanał Ożarkowo
Kanał Pelikan
Kanał Krzan
Kanał Kokorzyn
Kanał Sierakowo
Kanał Pianowo
Kanał Nw.-Lubosz
Kanał Witkówki
Kanał Golębin
Kanał Wronowo
Kanał Nw.-Golębin
Kanał Gaj
Kanał Błociszewo
Kanał Nochowko
Kanał Olsza
Kanał Chrząstowo
Kanał Zawory
Kanał Kielczynek
Kanał Konarzyce
Kanał Bystrzek
Kanał Łążek
Kanał Zaborowo
Kanał Zakrzewice
Kanał Sośnowiec
Kanał Łęg
Kanał Mechlin
Kanał Grodzewo
Kanał Kotowo
Kanał Kępa-Wlk.
Kanał Potachy
Kanał Młodzikowko
Kanał Dębce

Jaszkowo, fot. Z. Szmidt

285,7 km JASZKOWO Od 1995 r. niewielka wieś stała się znanym w Europie ośrodkiem jeździeckim. Antoni Chłapowski kupując zespół pałacowo-parkowy przekształcił go w krótkim czasie w duży kompleks sportowo-rekreacyjny Centrum Hipiki. Są tu kryte ujeżdżalnie, hipodrom, crossowy tor przeszkód, stajnie dla ok. 200 koni oraz 200 ha urozmaiconych terenów malowniczo położonych na obszarze Rogalińskiego Parku Krajobrazowego. W pałacu z 1912 r. nowoczesny hotel, w kuźni – restauracja, a w zabudowaniach folwarcznych – stajnie. W Centrum dwukrotnie odbyły się Mistrzostwa Europy w jeździectwie na małych konikach o wzroście do 148 cm, zwanych kucami lub pony. Dla wodniaków przygotowano basen portowy i pomost przy barce.

Obok Centrum Hipiki wznosi się gotycki kościół pw. św. Barbary z 1463 r., powiększony w XVI w., wewnątrz piękne sklepienia gwiaździste. Przy kościele pomnik Edmunda Bojanowskiego, działacza religijnego, założyciela zgromadzenia Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia NMP. Pierwszy nowicjat zgromadzenia powołano w 1856 r. w starej plebani, obecnie znajduje się tu Izba Pamięci bł. Edmunda Bojanowskiego. W nowej plebanii powstał w 1862 r. dom zgromadzenia, po przebudowie mieści gospodarstwo agroturystyczne „Na plebanii".

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Centrum Hipiki Jaszkowo, Jaszkowo 16, 63-112 Brodnica, tel. 61 28 37 556, fax: 61 28 39 940, www.centrumhipiki.com, info@centrumhipiki.com

270 km ROGALIN Na wysokim brzegu doliny Warty położona jest wieś z obszernym założeniem pałacowo-parkowym Raczyńskich, jednym z najokazalszych w kraju. Barokowy pałac zaczął wznosić w 1768 r. zapewne Jan Fryderyk Knöbel, kontynuowali Dominik Merlini i Jan Chrystian Kamsetzer nadając mu częściowo kostium klasycystyczny. Okazały korpus główny połączony jest z oficynami ćwierćkolistymi galeriami. Po bokach dużego dziedzińca położone są zabudowania: stajni, ujeżdżalni, wozowni i mieszkania służby. Już za bramą na osi widokowej znajduje się zbudowana w I. 1817-20 neoklasyczna kaplica św. Marcelina, wzorowana na rzymskiej świątyni, w jej podziemiach mieści się mauzoleum rodziny Raczyńskich. Obok pałacu w specjalnie w tym celu wzniesionym budynku na pocz. XX można zwiedzić galerię malarstwa polskiego i europejskiego. Za pałacem rozciąga się zrekonstruowany ogród barokowy z parnasem i szpalerami grabowymi przechodzący w naturalny park krajobrazowy. Wśród starego drzewostanu rosną słynne dęby: Lech, Czech i Rus, dożywające swych dni – żeruje na nich będący pod ochroną kozioróg dębosz. Pałac w Rogalinie jest oddziałem Muzeum Narodowego w Poznaniu.

290 km–257 km ROGALIŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY Powstał w 1997 r. obejmując przełomową dolinę rzeki Warty między Śremem a Luboniem na pow. 12 750 ha. Celem ochrony jest dolina Warty z licznymi starorzeczami z występującymi tu łęgami nadrzecznymi porośniętymi zbiorowiskami roślinności: wodnej, szuwarowej, łąkowej, muraw kserotermicznych i zarośli wierzbowych. Dużą atrakcją jest jedno z większych w Europie skupisk wiekowych dębów szypułkowych rosnących na terasie zalewowej. Przez tereny parkowe prowadzą znakowane szlaki turystyczne oraz ścieżka edukacyjno-przyrodnicza „Bobrowy Szlak".

Dęby Rogalińskie, arch. Urzędu Miejskiego w Mosinie

265,4 km ROGALINEK Obok niewielkiej przystani drewniany kościół pw. św. Michała i Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych z pocz. XVIII w. Jednonawowa świątynia z barokową wieżyczką na dachu kryta jest gontami. Wewnątrz w ołtarzu głównym znajduje się rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, kopia z 2002 r., figurki słynącej łaskami (zasłaniana obrazem). Wokół kościoła cmentarz, na którym znajduje się pomnikowy głaz narzutowy z tablicami ku czci ofiar obu wojen światowych, oraz kamień upamiętniający 750-lecia Rogalinka.

MOSINA Miasto z 750-letnią tradycją, na skraju Wielkopolskiego Parku Narodowego, oddalone ok. 2 km od Warty. Zachował się tu układ przestrzenny średniowiecznego miasta z rynkiem. Wśród zabudowy znajduje się dawna bożnica z ok. 1870 r., obecnie Galeria Miejska i Izba Muzealna. Miasto kojarzone z legendarnym „Elegantem z Mosiny", którego pomnik stoi nad Kanałem Mosińskim. Na Pożegowskiej Górze, na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego znajduje się wieża widokowa, a w jej pobliżu owiana legendą Studnia Napoleona, z której według legendy pił wodę sam Napoleon Bonaparte.

Wielka Pętla Wielkopolski

INFORMACJA TURYSTYCZNA:
– Gminne Centrum Informacji w Mosinie, ul. Dworcowa 4, 62-050 Mosina, tel. 61 81 92 746, gci@mosina.pl, www.gci.mosina.pl
WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Wypożyczalnia sprzętu wodnego, Przystań żeglarska nad Jeziorem Dymaczewskim – Dymaczewo Nowe, tel. 663 588 634
– Organizacja spływów kajakowych Wartą – Sowinki 64, 62-050 Mosina Daniel Markowski, tel. 506 742 137
– Wypożyczalnia kajaków, Nikodem Kujawa, tel. 502 681 630
IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Zawody łodzi motorowodnych na rzece Warcie (maj), Uczniowski Klub Sportowy Kotwica Rogalinek
– Spływ Kajakowy po Warcie, (sierpień), Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mosinie
– Międzynarodowy Spływ Kajakowy „Warta–Tour", (sierpień), Wielkopolskie Stowarzyszenie Turystyki i Rekreacji Wodnej Warta

261,5 km PUSZCZYKOWO Miastem jest dopiero od 1962 r., powstało z połączenia czterech osad: Niwki, Starego Puszczykowa, Puszczykowa i Puszczykówka. Położone w otulinie Wielkopolskiego Parku Narodowego ma długie tradycje związane z wypoczynkiem weekendowym. Luźny charakter zabudowy wtopionej w zieleń powoduje, że często nazywane jest miastem-ogrodem.

W mieście można prześledzić zmiany form architektonicznych w budownictwie willowym XIX i XX w. Podmiejskie rezydencje wznosili wybitni architekci polscy i niemieccy dla bogatych poznaniaków. W tym okresie powstały m.in.: najbardziej znane obiekty w stylu szwajcarsko-tyrolskim – dworce kolejowe w Puszczykowie i Puszczykówku.

Atrakcją turystyczną Puszczykowa jest Muzeum-Pracownia Literacka Arkadego Fiedlera wraz z Ogrodem Kultur i Tolerancji. Muzeum prowadzone przez synów podróżnika, posiada eksponaty z licznych podróży pisarza: kolekcje motyli, instrumentów muzycznych, rzeźb i totemów oraz ekspozycję książek tłumaczonych na wiele języków. W ogrodzie znajdują się miniatury słynnych monumentów i posągów starych kultur z całego świata oraz kopie: statku Krzysztofa Kolumba „Santa Marii", piramidy Cheopsa i samolotu „Hurricane", na którym latali lotnicy dywizjonu 303.

Puszczykowo leży w pobliżu Wielkopolskiego Parku Narodowego przylegającego do Warty od zachodu. Powstał on w 1957 r., i obejmuje obszar 7584 ha. Na niewielkiej powierzchni występują tu różnorodne formy polodowcowej rzeźby terenu, a krajobraz należy do najbardziej urozmaiconych i malowniczych w Wielkopolsce. Nad Jeziorem Góreckim, w w miejscowości Jeziory znajduje się Ośrodek Muzealno-Dydaktyczny.

Muzeum – Pracownia Literacka A. Fiedlera w Puszczykowie, arch. Urzędu Miasta w Puszczykowie

253 km–235 km POZNAŃ Stolica Wielkopolski jest jednym z ciekawszych miast w kraju. Stanowi nie tylko prężny ośrodek naukowy, kulturalny czy przemysłowy. Poznań to miasto o niezwykle bogatej historii, z licznymi zabytkami i pamiątkami ważnych wydarzeń. W zależności od zainteresowań każdy znajdzie tu interesujące zabytki, muzea i obiekty sportowe.

Najstarszą częścią miasta jest wyspa Ostrów Tumski otoczony ramionami Warty i Cybiny. W X w. powstał tu obronny gród z palatium Mieszka I i kaplicą Dąbrówki, najstarszą świątynią na ziemiach polskich. Dzisiejsza katedra pw. św. Piotra i Pawła ma formę gotyckiej bazyliki z wieńcem kaplic. Wnętrze jej kryje starsze, przedromańskie i romańskie relikty z pozostałościami misy chrzcielnej i grobowcami Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Wśród kaplic najbardziej znana jest Złota Kaplica z poł. XIX w. – mauzoleum pierwszych władców polskich. We wnętrzu w stylu bizantyjskim, znajduje się kamienny sarkofag pierwszych władców oraz ich spiżowy pomnik. Wyposażenie katedry, po zniszczeniach wojennych, w znacznej części pochodzi z innych kościołów. Obok katedry niewielki gotycki kościół pw. NMP z poł. XV w. i Psałteria z ok. 1520 r. Okazały gmach dawnej Akademii Lubrańskiego z pocz. XVI w. mieści Muzeum Archidiecezjalne.

Obok otwarty w 2012 r. rezerwat archeologiczny „Genius Loci" (łac. duch opiekuńczy). Placówka przedstawia oryginalne umocnienia grodu poznańskiego z okresu średniowiecza i renesansu.

Po drugiej stronie Warty położone jest miasto założone w 1253 r. przez Przemysła I. Wokół Starego Rynku odbudowane po zniszczeniach wojennych stylowe kamieniczki z fasadami od gotyku po style historyczne. Pośrodku wznosi się renesansowy ratusz, jeden z ładniejszych w tej części Europy. Dużą atrakcją dla dzieci są trykające się koziołki na wieży ratuszowej, codziennie w południe. W sąsiedztwie rynku położony jest duży kompleks zabudowań pojezuickich. Szczególnie okazale wygląda barokowy kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, św. Marii Magdaleny i św. Stanisława Biskupa (fara), jedna z najokazalszych świątyń w kraju. Najwyższym punktem Starego Miasta jest Góra Przemysła. Na gotyckich fundamentach zamku Przemysła I i jego syna Przemysła II wzniesiono stylizowaną rekonstrukcję nawiązującą do gotyku i renesansu.

Na pocz. XX w. Prusacy zbudowali reprezentacyjną dzielnicę cesarską z monumentalnymi budynkami w historyzujących stylach m.in.: zamek cesarski, akademię królewską, operę, kościół, bank. Budowle te stanowią do dzisiaj charakterystyczny akcent w krajobrazie miasta.

W Poznaniu każdy turysta znajdzie to co go najbardziej interesuje. Miłośnicy fortyfikacji – średniowieczne mury i potężne forty twierdzy pruskiej, amatorzy nowoczesnej architektury – oryginalny, modernistyczny „Okrąglak" czy „Stary Browar".

Poznań jest największym w kraju ośrodkiem sportów wodnych, ze wspaniałym Jeziorem Maltańskim. Obecnie wzrasta zainteresowanie Wartą i powstają pierwsze tymczasowe przystanie, a w najbliższych latach należy spodziewać się większych inwestycji z tym związanych.

INFORMACJA TURYSTYCZNA:
– Centrum Informacji Turystycznej ***, 61-772 Poznań, Stary Rynek 59/60, tel. 61 852 61 56, it@cim.poznan.pl
– Centrum Informacji Miejskiej ****, ul. Ratajczaka 44, 61-728 Poznań, tel. 61 194 31, fax 61 856 04 54, centrum@cim.poznan.pl

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– DIsport – Izabela Dylewska, 61-065 Poznań, ul. Wilcza 16, disport@disport.com.pl, www.disport.com.pl
– Ravelion s.c., 60-566 Poznań, ul. Szamotulska 59a/17, tel. 516 726 863, biuro@czarternawarcie.pl, www.czarternawarcie.pl
– „Żegluga na Warcie" – Czarter barek turystycznych, ul. Dębowa 28, 62-005 Potasze, tel. 602 556 788, www.zegluganawarcie.pl, poczta@zegluganawarcie.pl

234 km CZERWONAK Wieś podmiejska położona na stokach wysoczyzny morenowej w miejscu gdzie rzeka pokonuje Poznański Przełom Warty. Jest to jedna z bardziej uprzemysłowionych wsi w Polsce. Okolice Czerwonaka leżące na terenie Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka są niezwykle atrakcyjne pod względem krajobrazowym, zwłaszcza zalesione tereny Dziewiczej Góry (143 m n.p.m.) z wieżą widokową. Nad brzegiem rzeki zagospodarowana przystań Akwen Marina prowadzona przez Centrum Rozwoju Kultury Fizycznej „AKWEN" (www.akwenczerwonak.pl).

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
WEEKEND NA WODZIE z bazą w Czerwonaku „ES MOTORS", Paproć, ul. Promienista 19, 64-300 Nowy Tomyśl, tel. 602 603 229 (pl/en), 600 187 073 (pl/de), www.weekendnawodzie.pl

230 km OWIŃSKA Duża wieś z klasztorem pocysterskim ufundowanym w I. 1248-52 przez Bolesława Pobożnego i Przemysława I. Obecny późnobarokowy kościół pw. św. Jana Chrzciciela zbudowano w I. 1720-28 wg proj. Pompeo Ferrariego, na fundamentach romańskich i gotyckich. Wśród późnobarokowego wnętrza polichromia Adama Swacha z 1730 r. Do kościoła przylega barokowy klasztor z wirydarzem z ok. 1700 r. zbudowany przez Jan Catenazziego, a ukończony w 1720 r. przez Pompeo Ferrariego. W zabudowaniach klasztornych mieści się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych. W 2011 r. otwarto w ośrodku pierwsze w Polsce muzeum tyflologiczne (muzeum umożliwiające poznawanie eksponatów przez dotyk). W 2012 r. w parku powstał jedyny w Europie park orientacji przestrzennej. Dzieci niewidome uczą się w nim samodzielnego poruszania w terenie.

Przy drodze rozległy park krajobrazowy z I poł. XIX w., zaprojektowany przez Piotra Józefa Lenné z klasycystycznym pałacem zbudowanym według proj. zapewne Davida Gillyego w I. 1804-06.

Klasztor pocysterski w Owińskach, fot. Z. Szmidt

224,9 km BIEDRUSKO W 1904 r. Albert Otto von Treskow sprzedał Biedrusko i okoliczne wsie armii pruskiej, która urządziła tu obóz wojskowy i duży poligon. W wolnej Polsce rozlokowano tu garnizon wojskowy. Po rozbudowie zaplecza na poligonie ćwiczyły różne jednostki wojskowe, a gośćmi były wybitne osoby m.in. marszałek Józef Piłsudski, prezydent Ignacy Mościcki oraz goście zagraniczni. Po II wojnie światowej po raz kolejny powiększono obszar poligonu. W 1995 r. teren poligonu uznany został za Obszar Chronionego Krajobrazu. Obecnie podlega on Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu. Na poligonie kręcono sceny plenerowe filmów m.in.: „Kazimierz Wielki" oraz „Ogniem i mieczem".

Część budynków dawnych koszar wykorzystywanych jest jako obiekty cywilne. Na skraju doliny Warty położony jest zespół pałacowo-parkowy dawnych właścicieli. Eklektyczny pałac nawiązujący do renesansowych willi włoskich zbudowano w I. 1877-80 według proj. architekta niemieckiego Ludwika Huhna. Mieściły się tu pomieszczenia reprezentacyjne komendantury, obecnie hotel i restauracja.

MUROWANA GOŚLINA Od przystani Binduga w Mściszewie do Murowanej Gośliny jest ok. 4 km. Niewielka rzeczka Goślinka dzieli miasto na dwie części. Starą skupioną wokół rynku, na którym wznosi się późnogotycki kościół pw. św. Jakuba z przeł. XV/XVI w., z barokowym prezbiterium dobudowanym w 1717 r. Na zewnętrznej ścianie renesansowa płyta nagrobna Urszuli z Ostrorogów Potulickiej. W nawiązaniu do patrona kościoła organizowane są tu duże Jarmarki Św. Jakuba (lipiec).

Po drugiej stronie doliny Goślinki położone jest osiedle Zielone Wzgórza budowane od 1985 r. Wokół rynku ze stylizowanym ratuszem powstało nowe miasto ze zróżnicowanymi stylowo domami, ogrodami i zaułkami, będące jednym z lepszych przykładów urbanistycznych osiedli podmiejskich.

206,3 km OBORNIKI Stare królewskie miasto nad Wartą połączone trzema mostami. W pobliżu rynku znajduje się kościół farny pw. NMP Wniebowziętej, pierwotnie gotycki z XV/XVI w. w obecnej postaci z 1814 r. Za rzeką Wełną na rozwidleniu dróg wznosi się skromny szachulcowy kościół pw. Świętego Krzyża z 1766 r. z barokowo-rokokowym wyposażeniem. W ołtarzu głównym znajduje się krucyfiks z XVI w. Nad miastem dominuje wysoka wieża (90 m) neogotyckiego kościoła poewangelickiego pw. św. Józefa z 1900 r. W Obornikach wpada do Warty „górska rzeka" Wielkopolski, Wełna. U jej ujścia utworzono rezerwat przyrody „Słonawy", dla ochrony tarliska ryb łososiowato-trociowych. Wełna należy do najpopularniejszych, a zarazem najbardziej wymagających szlaków wodnych w naszym regionie.

WYPOŻYCZALNIE KAJAKÓW:
– Delfin, 64-600 Oborniki, ul. Bielawska 8, tel. 607 387 952, www.nauka-plywalnia.pl
– Przystań Kowale, Rafał Kowalczuk, 64-600 Oborniki, ul. Szamotulska 18, tel. 503 754-656, www.przystankowale.pl, pole_kowal@o2.pl, wypożyczalnia kajaków, czarter łodzi, pole namiotowe, pełny węzeł sanitarny (toalety, prysznice, umywalki, zawsze ciepła woda, możliwość skorzystania z lodówki), miejsce na ognisko i grilla, ławki, stoły, namiot biesiadny na 50 osób.
– Swim Live, 64-600 Oborniki, ul. Leśniaka 11, tel. 606 877 613, www.swimlive.pl
– Rob-Fil, 64-600 Oborniki, ul. Wodna, tel. 512 277 366

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– Rozpoczęcie sezonu wodniackiego – Biesiada Rybna – maj – Obornickie Stowarzyszenie Wodniackie „Aplaga"

N
W
E
S
0
5
10km
STRZELCE KRAJEŃSKIE
DREZDENKO
KRZYŻ (WLKP.)
WIELEŃ
CZARNKÓW
Drawsko
Pęckowo
Lubasz
Goraj
Pomorska Wola
Pniewy
Rosko
Potrzebowice
Wrzeszczyna-Wybudowanie
Mościska
Chełst
Kamiennik
Marzenin
Karwin
Kwiejce
Marylin
Piłka
Głuchowiec
Zieleniec
Borzysko-Młyn
Gogolice
Dębowiec
Nw. Kwiejce
Grotów
Jeleń
Sowia Góra
Błota
Lubiatów
Lipki Wlk.
Jastrzębnik
Goszczanowo
Baranowice
Duraczewo
Makoszyce
Lipki Mł.
Goszczanowiec
Goszczanówko
Ziełańkowo
Gościm
Gościmiec
Błotno
Bagniewo
Górczyna
Górki
Brzeźnika
Przysieka
Trzebicz
Nw. Trzebicz
Czartowo
Osów
Rudawa
Przyniolecko
Rzekcin
Żółwin
Plawin
Zagaje
Kawczyn
Niegosław
Lipne
Pelcza
Str. Noteć
Str. Bielice
Nw. Bielice
Nw. Kurowo
Łęgowo
Owczarki
Zwierzyn
Sławno
Sarbiewo
Międzymoście
Łącznica
Kleśno
Radowo
Górzyska
Smolarz
Modropole
Rokitno
Gardzko
Kawki
Sidłów
Brzoza
Piastowo
Strzelce Klasztorne
Licheń
Zagórze Lubiewskie
Czarny Las
Lubiewo
Łokacz Wlk.
Łokacz Mł.
Drawiny
Kosinek
Dolinka
Przeborowo
Podlesiec
Sarbinowo
Słonów
Dębogóra
Lipowo
Huta Szklana
Brzegi
Mniszek
Wizany
Kuźniczka
Kocień Wlk.
Biernatowo
Runowo
Kuźnica Czarnkowska
Radosiew
Romanowo-Gm.
Kruszewo
Bronisławki
Dln.
Marunowo-Gm.
Sarbka
Sarbia
Paliszewo
Ryga
Osuch
Brzeźno
Sobolewo
Gębice
Niewiemko
Hutka
Gębiczyn
Wyszynki
Polajewice
Huta
Grzepy
Komorzewo
Prusinowo
Jeziorzewo
Ciążyn
Radom
Przybychowo
Piotrowo
Skrzetusz
Krzeżoły
Polajewko
Młynkowo
Krosinek
Łopiszewo
Krosin
Budziska
Siorakówko
Orłowo
Boruszyn
Tarnówko
Polajewo
Jasionna
Klempicz
Rzecin
Bielawy
Mokrz.
Obełżanki
Annogóra
Podlesie
Lipa
Ludomy
Kan. Kończak
Chojno-Młyn
Chojno-Błota
Łysa Góra
Buchalzewo
Tuchola
Pakawie
Biezdrowo
Pożarowo
Pierwoszewo
Lubowo
Wartesław
Chojno
Popowo
Smolnica
Piotrowo
Zielonagóra
Słobnica
Kiszewko
Wypalanki
Bębnikąt
Babliniec
Nowołoskoniec
Dąbrówka Leśna
Babinek
Babin
Przecinica
Uścikowiec
Sławienko
Sycyn
Twardowo
Gaj Mł.
Kłodzisko
Cmachowo
Marianowo
Oporowo-Huby
Bobulczyn
Oporowo
Ordzin
Słonanowo
Dobrogostowo
Huby
Kobyłniki
Karolin
Kozmin
Nw. Wieś
Str. Miasto
Samołęż
Oprowo
Jaryszewo
Słonawy
Sławno
Ostrorożka
Ostroróg
Szczepankowo
Śmiłowo
Wielonek
Zapust
Piaskowo
Rudki
Rudki-Huby
Jastrowo
Gałowo-Majątek
Gałowo
Szamotuły
Wychowaniec
Urbanie
Wymysłowo
Bogdanowo
Chrustowo
Nw. Osowo
Popówko
Str. Osowo
Mutowo
Szczuczyn
Oborniki
Foniark
Uścikowo
Nw.
Ostrorożka
Wielenek
Zapust
Piaskowo
Rudki
Rudki-Huby
Jastrowo
Gałowo-Majątek
Gałowo
Ostrolesie
Lipnica
Brodziszewo
Przyborówko
Przyborowo
Huby
Kąśnowo
Rudnik
Wargowo
Zielątkowo
Pierzątkowo
Przedawek
Sędno
Rostworowo
Krzyszkowo
Cerekwica
Przybroda
Chlewiska
Bytkowo
Sobota
Kaźmierz
Dln. Pole
Mrowino
Rokietnica
P-ROKIETNICA
Napachanie
Starzyny
Złotniki
Pawłowice
Kiaczyn
Kokoszczyn
Dalekie
Młodasko
Bytyń
Wilczyna
Podrzewie
Chełmno
Chełminko
Jakubowo
Sękowo
Piersko
Komorowo
Gorszewice
Wilkowice
Polko
Koszanowo
Lubosina
Przystanki
Konin
Podpniewki
Wierzchaczewo
Kopanina
Wlk.
Kopanina
Radzyny
Zalewo
Debina
Krzeszkowice
Buszewko
Buszewo
Koninek
Rudka
Chorzewo
Augustowo
Rudka
Lubosz
Kubowo
Wituchowo
Dąbrowa
Str.
Nw.
Tuczępy
Mnichy
Głażewo
Gralewo
Dormowo
Nw. Gorzycko
Ziemysł
Brzeźno
Lubikowo
Rokitno
Rokitno
Chełmicko
Przytoczna
Nw. Niedrzwica
Chełmsko
Skwierzynka
Skwierzyna Pd.
Skwierzyna
Nw. Dwór
Str. Dłusko
Gaj
Nowiny
Krasne-Dłusko
Krobielewko
Krobielewo
Wiejce
Pilka
Drzewce
Zamyślin
Świniary
Kol. Świniary
Skrzynica
Mierzyn
Dębówko
Strzyszewo
Muchocin
Dzięcielin
Wielowieś
Strychy
Goraj
Wierzbno
Str. Gorzycko
Wielkie
Gorzyca
Kamienna
Prusim
Kolnik
Popowo
Chalin
Srem
Przemysł
Sprzeczna
Lutomek
Łężce
Kurnatowice
Ujartowo
Park Krajobrazowy
Mościejewo
Gnuszyn
Białokosz
Kwilcz
Mechnacz
Orzeszkowo
Rozbitek
Urbanówko
Dalęszynek
Nienierzewo
Białokoszyce
Psarki
Psarze
Psarskie
Karmin
Zajączkowo-Huby
Zajączkowo-Parcele
Kozie
Ostorowo
Czyściec
Mł.
Sokolniki
Kopanina
Wlk.
Kopanina
Radzyny
Zalewo
Debina
Krzeszkowice
Buszewko
Buszewo
Koninek
Rudka
Chorzewo
Augustowo
Rudka
Lubosz
Kubowo
Wituchowo
Dąbrowa
Str.
Nw.
Tuczępy
Mnichy
Głażewo
Gralewo
Dormowo
Nw. Gorzycko
Ziemysł
Brzeźno
Lubikowo
Rokitno
Rokitno
Chełmicko
Przytoczna
Nw. Niedrzwica
Chełmsko
Skwierzynka
Skwierzyna Pd.
Międzyrzecz Pn.
Międzyrzecz Zach.
Międzyrzecz Pd.
Międzyrzecz
Św. Wojciech
Lubosinek
Kuligowo
Marianowo
Żółwin
Janowo
Bobowicko
Rańsko
Kuźnik
Nietoperek
Sierczynek
Wyszanowo
Bukowiec
Siercz
Str. Jabłonka
Nw. Silna
Silna
Pachy
Piotry
Stoki
Stołuń
Kalsko
Szarcz
Brzozowy Lug
Głębokie
Świechocin
Łowyń
Krzyżkowo
Lewice
Kaliska
Zębowo
Wymysłanka
Konin
Pawłówek
Tarnowiec
Linie
Chudobczyce
Żamorze
Lewicynek
Komorowice
Komorowo
Błaki
Zawada
Grudzianka
Krzywy Las
Grudna
Węgielnia
Lubień
Żachodzko
Szklarka Trzcielska
Rybojady
Jez. Koninskie
Bolewice
Bolewicko
Lipka Wlk.
Władysławowo
Wymysłowo
Chraplewo
Sliwno
Sedzinko
Wilkowo
Grodziszczko
Brzoza
Kalwy
Sierosław
Dąbrowa
Zygmuntowo
Chmielinko
Zakrzewko
Sedziny
Wierzeja
Dln.
Lwówek
Brodki
Brody
Duszniki
Mieścisko
Grzebieniszko
Ceradz-Kościelny
Edmundowo
Jankowice
Lusówko
Lusowo
P-TARNOWO PODG.
Tarnowo Podgórne
Gaj Wlk.
Rumianek
Strzemnica
Młynkowo
Kunowo
Sierpowo
Góra
Kobylniki
P-KIEKRZ
Kiekrz
Kierskie
Baranowo
Przeźmierowo
Batorowo
Wysogotowo
Dąbrowa
Swadzim
Lusowskie
Poznań-Ławica
Poznań
Jez. Białe
Jez. Lubowo
Jez. Wielkie
Jez. Białe
Jez. Wielkie
Jez. Koninskie
Wielen Pn.
Wielen Pd.
Wielkie
Krajobrazowy
Park Krajobrazowy
Sierakowski
Sierakowskie
Sierakowo
Obrzycko
Wronki
Międzychód
Skwierzyna
Oborniki
Szamotuły
Ostroróg
Pniewy
Lwówek
Kiekrz
Poznań
Poznań-Ławica
Międzychód
Międzyrzecz
Skwierzyna
Wronki
Obrzycko
Sierakowo

188 km STOBNICA Obok nieczynnego mostu kolejowego położona jest prywatna przystań „U Agnieszki i Macieja". Niewielka wieś na skraju Puszczy Noteckiej znana jest głównie z hodowli wilków. W 1974 r. w przysiółku Papiernia nad strumieniem Kończak powstała Stacja Doświadczalna Katedry Zoologii Uniwersytetu Przyrodniczego z Poznania. Jej celem jest hodowla i przywrócenie na stare miejsca bytowania rzadkich i ginących zwierząt wcześniej wytępionych. W wyniku badań prowadzonych w stacji, bóbr europejski stał się zwierzęciem niemal powszechnym w naszym kraju. Nad strumieniem Kończak prowadzi się hodowlę konika polskiego w typie tarpana leśnego. Najpopularniejsze są oczywiście wilki, które można zobaczyć po wcześniejszym uzgodnieniu.

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Przystań „U Agnieszki i Macieja", Maciej Szopiński, 64-607 Kiszewo, Stobnica 15, tel. 61 29 71 951, 69 76 23 418, maciek-67@o2.pl

182,3 km OBRZYCKO Niewielkie miasteczko, stary gród kasztelański przy ujściu rzeki Samy do Warty. Od XVIII w. siedziba ordynacji zniemczonej gałęzi rodziny Raczyńskich. Barokowy kościół pw. św. Piotra i Pawła zbudowany został wg proj. Pompeo Ferarriego w poł. XVIII w. i rozbudowany przez Rogera Sławskiego na pocz. XX w. Wśród rokokowego wyposażenia pochodzący z hiszpańskiego klasztoru Jeronimos w Gwadelupie obraz „Ostatnia Wieczerza" Eugenio Caxesa z 1609 r. Przy ścianie nagrobek Ignacego Raczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego odlany z brązu w 1854 r. W rynku barokowy ratusz z poł. XVII w., na jednej ze ścian bogato zdobione renesansowe obramowanie okienne z 1527 r. przywiezione z Portugalii.

Po drugiej stronie rzeki dawne przedmieście Zielonagóra, siedziba ordynacji Raczyńskich. W rozległym parku nad Wartą wznosi się zespół pałacowy z eklektycznym pałacem z ok. 1856 r. rozbudowanym w l. 1906-1910. Obecnie Dom Pracy Twórczej i Wypoczynku Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W miejscowości znajduje się przystań wodna.

Klasztor podominikański we Wronkach, arch. Urzędu Miasta i Gminy we Wronkach, fot. R. Sierchuła

171,5 km WRONKI Stare miasto królewskie, znane z popularnych wyrobów sprzętu AGD i jednego z większych w kraju zakładów karnych. W pobliżu rynku znajduje się gotycki kościół pw. św. Katarzyny z XV w. W ołtarzu głównym zachowały się cenne rzeźby: późnogotycka – Chrystus Boleściwy z ok. XV w. oraz renesansowa – Pieta z XVI w. Nad Wartą – kościół podominikański pw. Zwiastowania NMP z końca XVII w. zbudowany wg proj. Krzysztofa Bonadury Starszego. W budynku neogotyckiego spichlerza z połowy XIX w. mieści się Muzeum Ziemi Wronieckiej, które prezentuje ciekawe zbiory etnograficzne, archeologiczne oraz wystawy lokalnej twórczości. Wielki kompleks więzienny pochodzi z 1894 r., który Prusacy wybudowali w modnym wówczas stylu neogotyckim. Po drugiej stronie Warty znajduje się nowoczesny hotel Olympic. Okoliczne lasy Puszczy Noteckiej znane jako „zagłębie grzybowe" są też dobrym miejscem dla aktywnego wypoczynku, w szczególności dla turystyki rowerowej oraz pieszej – nordic walking.

Kościół św. Piotra i Pawła w Obrzycku, fot. Z. Szmidt

Muzeum – Zamek Opalińskich w Sierakowie, fot. Z. Szmidt

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Przystań Rzeczna „Na skarpie", Piotr Matuszewski, 64-510 Wronki, ul. Rzeczna, tel. 503 571 590, 502 098 698, www.szkutnik.com.pl, szkutnik@poczta.onet.pl
– Turystyka Rzeczna Mikołaj Staszek, 64-510 Wronki, Obelzanki 8a, tel. 791 517 629, 502 654 067, www.turystykarzeczna.pl, info@turystykarzeczna.pl

145 km SIERAKÓW Miasto o starej metryce, w XVI/XVIII w. było rezydencją magnacką rodu Opalińskich, obecnie jest jednym z większych ośrodków turystycznych w Wielkopolsce. Nad brzegiem Warty wznosi się zamek Opalińskich. Z dawnego renesansowego zamku zachowały się piwnice jednego ze skrzydeł, na jego fundamentach zrekonstruowano w l. 1994-95 r. zamek. W oryginalnej piwnicy z XVI w. zamienionej na kaplicę znajduje się pięć sarkofagów rodziny Opalińskich odkrytych w podziemiach kościoła pobernardyńskiego w 1983 r. Sarkofagi wykonane w XVII w. z cyny i miedzi, ozdobione herbami i portretami trumiennymi stanowią wybitne dzieła sztuki konwisarskiej. W zamku mieści się muzeum z ekspozycją dotyczącą rodu Opalińskich i historii Sierakowa.

Najcenniejszym zabytkiem miasta jest kościół pw. NMP Niepokalanie Poczętej z l. 1625-39. Późnorenesansowa świątynia z klasztorem Bernardynów fundacji wojewody poznańskiego Piotra Opalińskiego zbudowana została według proj. Krzysztofa Bonadury Starszego. W barokowym ołtarzu głównym z bogatą ornamentyką znajduje się cenny obraz Zdjęcie z krzyża z 1645 r. flamandzkiego malarza Artusa Wolfortta. Wśród wyposażenia zwracają uwagę bogato intarsjowane renesansowe stalle i barokowe nagrobki Opalińskich.

Sieraków słynie ze Stada Ogierów liczącego ponad 100 koni różnych ras, prowadzącego jedną z najlepszych w Europie hodowli prymitywnych koni rasy konik polski jako rezerwę genetyczną. Za hutą szkła wśród lasów położony duży zespół ośrodków wczasowych nad Jeziorem Jaroszewskim m.in.: Centralny Ośrodek Sportowo-Szkoleniowy Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej z obszernym zapleczem obiektów sportowych. Nad rzeką Wartą znajduje się zrewitalizowane nabrzeże połączone z funkcjonalną promenadą, wyposażone w pomost pływający i slip do wodowania łodzi z wyciągarką.

Stado Ogierów w Sierakowie, arch. Stada Ogierów w Sierakowie

INFORMACJA TURYSTYCZNA
– Muzeum Zamek Opalińskich, 64-410 Sieraków, ul. Stadnina 3A, tel. 61 29 52 392
WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Ośrodek Sportu i Rekreacji, 64-410 Sieraków, ul. Poznańska 28, tel. 61 29 52 868

157,5 km–135,4 km SIERAKOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY Park leżący po obu stronach rzeki Warty powołano w 1991 r. na pow. 30 413 ha. Krajobraz parku o urozmaiconej rzeźbie terenu tworzą polodowcowe wzgórza morenowe, liczne jeziora, wydmy oraz dolina Warty. Północna część z jeziorami rynnowymi porastają monokulturowe bory sosnowe Puszczy Noteckiej, znane z obfitości grzybów. Na południe od Warty występują pagórkowate tereny morenowe podzielone głębokimi dolinami wypełnione jeziorami. Park jest ważnym obszarem ostoi ptaków lęgowych. Panoramę parku najlepiej oglądać z punktów widokowych: w Grobi z Góry Głazów oraz w Łężeczkach.

Obfitość czystych jezior sprzyja powstawaniu ośrodków wypoczynku wczasowego i świątecznego. W starym dworze w Chalinie znajduje się Ośrodek Edukacji Przyrodniczej Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Natomiast w zabytkowym odrestaurowanym zespole dworsko-parkowym w Prusimiu mieści się Skansen Olenderski Olandia wraz ze 160 letnim wiatrakiem typu Holender.

INFORMACJA TURYSTYCZNA:
– Olandia, 64 – 420 Kwilcz, Prusim 5, tel. 61 29 15 379

128 km MIĘDZYCHÓD Miasto o ciekawym układzie urbanistycznym, złożone z trzech organizmów miejskich: starego miasta sprzed 1400 r., nowego miasta założonego w końcu XVI w. oraz Lipowca powstałego w 1671 r. W najstarszej części położonej między Wartą a Jeziorem Miejskim znajduje się rynek, od którego odchodzą wąskie uliczki zwane „gaskami". Wśród starej zabudowy charakterystyczna jest ul. Rynkowa, przy której zachowało się osiem domów ustawionych szczytem do ulicy, tworząc urokliwy zespół. Jedna z ulic prowadzi do kościoła pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela, wcześniej gotyckiego z 1591 r. przebudowanego w XVIII-XX w. w stylu klasycystycznym. Obok kościoła stoi słynna laufpompa – ujęte w żeliwną obudowę z 1912 r. źródło wody artezyjskiej wypływającej z głębokości 90 m. Woda bogata w składniki mineralne jest wykorzystywana przez miejscowych do różnych celów a hasłem promującym Międzychód jest „Miasto z Pompą".

Na Lipowcu wznosi się dawny kościół ewangelicki pw. Niepokalanego Serca Maryi. Późnoklasycystyczna świątynia powstała w l. 1838-40 według proj. wybitnego architekta berlińskiego Karola Friedricha Schinkla. W przedsionku kościoła płyta nagrobna luteranina Krzysztof Unruga, pochodzącego ze Szwabi, właściciela miasta w XVI w. Inne płyty nagrobne wmurowano w kościelne ogrodzenie. Nieco dalej znajduje się okazały eklektyczny budynek z XIX w. – pierwotnie siedziba właścicieli Lipowca, aktualnie Urzędu Miasta i Gminy. Wokół Jeziora Miejskiego prowadzi atrakcyjna promenada pieszo-rowerowa z plażą, skwerami zieleni oraz infrastrukturą rekreacyjną. Jezioro upiększa tańcząca fontanna, dająca wieczorem wspaniałe pokazy iluminacji.

Kościół pw. Jana Chrzciciela w Międzychodzie, arch. Urzędu Miasta i Gminy w Międzychodzie

Międzychód z lotu ptaka, arch. Urzędu Miasta i Gminy w Międzychodzie

W Starym Porcie położona jest stanica wodna Międzychodzkiego Towarzystwa Turystyki i Sportów Wodnych wyposażona w zaplecze socjalno-kuchenne, plac biwakowy, salę biesiadną, hangar dla łodzi, nabrzeże do cumowania, slip, pomosty pływające oraz kajaki (10) i rowery (15) do wypożyczenia. Przy „Starym Moście" znajduje się przystań – teren biwakowy i imprez masowych. Na skraju Puszczy Noteckiej nad Jeziorem Mierzyńskim położony jest ośrodek wypoczynkowy Mierzyn-Ustronie, z campingiem i zapleczem sportowo-rekreacyjnym, jeden z większych w regionie.

INFORMACJA TURYSTYCZNA
– Muzeum Regionalne, 64-400 Międzychód, ul. 17 Stycznia 100, tel. 95 748 27 01
WYPOŻYCZALNIE KAJAKÓW:
– Stanica kajakowa Piotr Czarnecki, 64-400 Międzychód, ul. Wały Jana Kazimierza, tel. 667 277 560, www.czarny-kajaki.pl

92,1 km SKWIERZYNA Miasto malowniczo położne przy ujściu Obry do Warty. Stara osada rybacka na skrzyżowaniu szlaków handlowych uzyskała prawa miejskie w 1295 r. z nadania księcia wielkopolskiego Przemysła II. Najciekawszym zabytkiem jest kościół św. Mikołaja z XV w. gruntownie przebudowany w l. 1861-1863. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Boskiej Klewańskiej pochodzący z XVII w. przywieziony z Wołynia po II wojnie światowej. Druga ze świątyń, poewangelicki kościół św. Zbawiciela zbudowano w l. 1847-1854 w stylu neoromańskim. Nietypową placówką muzealną jest Izba Pamięci Drogownictwa z kolekcją: maszyn drogowych, kamieni milowych i znaków drogowych. Nad Wartą położony jest hotel „Dom nad Rzeką" z przystanią dla wodniaków.

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Hotel Restauracja „Dom nad Rzeką", 66-440 Skwierzyna, ul. Mostowa 3, tel. 95 717 21 06, 95 717 30 00, fax 95 717 30 05, www.domnadrzeka.com.pl, hotel@domnadrzeka.com.pl
– Międzychodzkie Towarzystwo Turystyki i Sportów Wodnych Stary Port, ul. Portowa 8a, tel. 606 874 136

N
W
E
S
0
5
10km
PIŁA
UJŚCIE
TRZCIANKA
CZŁOPA
DRAWIEŃSKI
PARK
NARODOWY
DOBIEGNIEW
STRZELCE
KRAJEŃSKIE
DREZDENKO
KRZYŻ WLKP.
WIELEŃ
CZARNKÓW
WRONKI
OBRZYCKO
SIERAKÓW
MIĘDZYCHÓD
SKWIERZYNA
OSTROŻÓG
SZAMOTUŁY
Park Krajobrazowy

Droga wodna
Rzeka Noteć od 226,1 km do 38 km

225,6 km SANTOK „Strażnica i klucz królestwa" tak pisał kronikarz Gall Anonim o Santoku w swej kronice na pocz. XII w. Piastowski gród położony w widłach Warty i Noteci strzegł przeprawy na Pomorze i był jednym z ważniejszych w państwie Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Zachowało się po nim rozległe grodzisko datowane na VIII--XIV w. Obok grodziska znajduje się przeprawa promowa i Muzeum Grodu Santok z wystawą archeologiczną, na której pokazano historię wczesnośredniowiecznego Santoka. Po zniszczeniu grodu Krzyżacy zbudowali tzw. „Górny Zamek" w 1437 r. na szczycie wysoczyzny morenowej. Dzisiaj wznosi się tam murowana wieża widokowa postawiona w 1936 r. Współczesny Santok jest niewielką wsią gminną położoną na stoku wysoczyzny wzdłuż Warty i Noteci. Uroku dodają mu bociany gnieżdżące się na niemal wszystkich słupach trakcji elektrycznej.

Na prawym brzegu Noteci znajduje się nadrzeczna „Santocka Promenada" ze sceną koncertową, przystanią dla statków i innych jednostek pływających. W lipcu jest metą ogólnopolskiego spływu kajakowego „Lubuski Szlak Wodny'' rzekami Obrzycą, Obrą i Wartą.

188,2 km DREZDENKO Piastowski gród Drzeń, później zamek i w końcu miasto założone na wyniesieniu terenu wśród bagnistej doliny Noteci. Warunki terenowe powodowały że zawsze było twierdzą przygraniczną. Walczyli o nią Pomorzanie, Polacy, Krzyżacy i Brandenburczycy. Spór o Drezdenko i Santok był jedną z przyczyn wojny z zakonem krzyżackim w 1410 r. Brandenburczycy wykorzystując strategiczne położenie miasta wznieśli w 1603 r. renesansową twierdzę według proj. holenderskiego inżyniera wojskowego kapitana Mikołaja de Kampa. Zachowały się fragmenty ziemnych obwałowań, murów ceglanych, zarys fosy, a także budynek bramny. Dawna prochownia przebudowana na spichlerz mieści Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej. Po likwidacji twierdzy, na jej terenie powstał zespół pałacowo-parkowy z barokowym pałacem z 1766 r., obecnie mieszczącym gimnazjum. Ostatnia warownia w Drezdenku powstała przed II wojną światową wzdłuż linii Noteci jako część umocnień południowego krańca Wału Pomorskiego. Do dzisiaj uchował się potężny, betonowy jaz klapowy o długości ok. 250 m nad brzegiem Noteci. Drezdenko to także barwne miasto z zespołem secesyjnych kamieniczek, neorenesansowym ratuszem zbudowanym w 1884 r. Jednym z najstarszych budynków w mieście jest apteka z 1697 r. przy Starym Rynku, działająca do dziś. Nad Starą Notecią na terenie zniszczonego parku powstał ostatnio Park Kultur Świata z miniaturami znanych budowli m.in.: wieży Eiffla w Paryżu, opery w Sydney i Statuy Wolności w Nowym Jorku.

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Marek Paś, Przeborowo 30, 66-530 Drezdenko,
tel. 95 762 56 05

176,2 km KRZYŻ WIELKOPOLSKI Często nazywany „miastem kolejarzy", jako ważny węzeł kolejowy. Jest jednym z najmłodszych miast w Wielkopolsce, prawa miejskie otrzymało w 1936 r. Powstało z niewielkiej osady Łokacz w czasie budowy linii kolejowych na skrzyżowaniu z Poznania do Szczecina (1848 r.) i z Berlina do Bydgoszczy (1851 r.). Zachował się tu układ przestrzenny unikatowej

Drezdenko, fot. Z. Szmidt

osady kolejowej z połowy XIX w. rozbudowanej na pocz. XX w. Jednym z ważniejszych obiektów architektonicznych jest dworzec kolejowy z końca XIX w. oraz neoromański kościół pw. św. Antoniego z 1882 r. Na pocz. XX w. wzniesiono kilka budynków w modnym wówczas stylu neogotyckim: poczta, rzeźnia, szkoła i wiele domów mieszkalnych. W Krzyżu Wlkp. funkcjonuje unikatowa osada kolejowa Krzyż na Kolei Wschodniej, powstała w połowie XIX w. Układ przestrzenny tego założenia jest zachowany w stanie niemal oryginalnym. Ciekawym obiektem jest stopień piętrzący Krzyż Wlkp. na Noteci. Wybudowany w 1913 r. stanowi ostatni stopień na drodze wodnej Wisła–Odra.

Kościół św. Antoniego w Krzyżu Wlkp.,
arch. Urzędu Miasta i Gminy w Krzyżu Wlkp, fot. K. Bołądź

Wielka Pętla Wielkopolski

Drawsko z lotu ptaka, arch. Urzędu Gminy w Drawsku

W Krzyżu Wlkp. uchodzi do Noteci jedna z popularniejszych wśród kajakarzy rzek, Drawa płynąca wcześniej przez Drawieński Park Narodowy, która nazywana jest „górską rzeką", dlatego miłośnicy turystyki wodnej mogą liczyć na przygodę.

– Organizacja wycieczek jachtem motorowym po Noteci, tel. 609 610 147, www.debogora.pl, rezerwacje@debogora.pl

WYPOŻYCZALNIE KAJAKÓW:

– Przystań Kajakowa „Meta na Drawie", 64-761 Krzyż Wlkp., Łokacz Wielki 54, tel. 662 728 361, www.metanadrawie.pl, rybarczykkajaki@interia.pl
– Jan Adamski, 64-761 Krzyż Wlkp., Przesieki 26, tel. 692 146 426
– Mirosław Wiśniewski, 64-761 Krzyż Wlkp., Przesieki 23, tel. 67 253 10 00, 502 335 624
– Ośrodek Wypoczynkowy „Świderek" nad Jez. Królewskim, Adam Świderski, 64-761 Krzyż Wlkp., ul. Mickiewicza 36, tel. 512 353 097
– Robert Boch, 64-761 Krzyż Wlkp., ul. Daszyńskiego 14, tel. 67 256 44 12, 514 929 277

174,4 km DRAWSKO Gminna wieś z piękną mariną „Yndzel" oddaną do użytku w 2011 r. W pobliżu znajduje się okazały pałac z przełomu XIX/XX w. będący siedzibą Urzędu Gminy oraz zabytkowy Park Dworski. Interesującym obiektem jest neogotycki kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1910 r., obok nieco starsza drewniana dzwonnica. Zabytkiem techniki jest zespół stopnia wodnego na odcinku Noteci w miejscowości Drawski Młyn „Drawsko nr 21" zbudowany w 1898 r. W jego skład wchodzą: śluza komorowa, jaz z przepławką dla ryb, budynek mieszkalny i gospodarczy oraz budynek administracyjny z budynkiem techniczno-magazynowym. Według tradycji okoliczne wsie zamieszkują Mazurzy Wieleńscy sprowadzeni z terenu Mazowsza przez księcia Piotra Sapiehę w XVIII w. Bogactwem okolic Drawska jest Puszcza Notecka obfitująca w grzyby.

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:

– Spotkanie gwarowe na przystani YNDZEL „Pogodej se z nami" (czerwiec)
– Rajd motorowodny w Drawsku (maj)
– Kajakiem po „YNDZLU" w Drawsku (sierpień)

162 km WIELEŃ Stary gród, jeden z ważniejszych na pograniczu Pomorza i Wielkopolski. Miasto królewskie założone w 1348 r. wśród rozlewisk i kanałów Noteci miało złożone dzieje. Zachował się tu hi-

Ośrodek Kultury „Strzelnica" w Wieleniu, fot. Z. Szmidt

storyczny układ przestrzenny kolejnych faz rozwoju Starego i Nowego Miasta oraz dawnego zespołu dworsko-parkowego na „Ostrowiu" i zespołu pałacowego. W okresie międzywojennym granica państwa biegła Notecią i podzieliła miasto na dwie części. Widoczne jest to do dnia dzisiejszego. Kościoły leżące po obu stronach rzeki należą do różnych diecezji: koszalińsko-kołobrzeskiej i poznańskiej.

Na terenie Starego Miasta wczesnobarokowy kościół pw. Wniebowzięcia Matki Bożej i św. Michała Archanioła z 1615 r. Wyposażenie wnętrza renesansowe i barokowe, w ołtarzu głównym cenny obraz Wniebowzięcie Matki Bożej z warsztatu gdańskiego malarza, Hermana Hana. W bocznej kaplicy znajduje się wczesnobarokowy sarkofag Jana Kostki (zm. 1624 r.) wykonany przez poznańskiego konwisarza Jakuba Kanadeja. Na „Ostrowiu" w zabytkowym parku położony jest rozbudowany zespół dworski, obecnie jeden z większych w kraju Zespół Domów Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi.

Na prawym brzegu Noteci, w miejscu dawnego zamku, wznosi się rozległy zespół pałacowo-parkowy. Barokowy pałac Sapiehów powstał w I. 1749-50 według proj. Karola Marcina Frantza, nadwornego architekta rodziny Sułkowskich. Miał nawiązywać do zamku w Rydzynie, lecz nigdy nie został ukończony. Wokół znajduje się duży park ze starym drzewostanem, w którym znajdują się: kaplica-mauzoleum, wozownia, oranżeria, dom ogrodnika i budynek bramny. Nieco dalej Wieleń Prawobrzeżny – jest to część miasta zbudowana przez Niemców po 1920 r. z kościołem św. Rocha w centrum.

GORAJ ZAMEK W najciekawszym fragmencie tzw. Szwajcarii Czarnkowskiej wśród morenowych wzgórz i zróżnicowanych lasów (1 km od śluzy Pianówka) położona jest śródleśna osada Goraj Zamek. W końcu XIX w. okoliczne tereny stały się własnością pszczyńskiej gałęzi

Goraj zamek, arch. Starostwa Powiatowego w Czarnkowie, fot. P. Keil

rodu Hochbergów. Na jednym ze wzniesień umiejscowiony jest potężny neorenesansowy zamek zbudowany przez księcia Wilhelma Bolka von Hochberg w l. 1910-1913, wzorowany na zamku Varenholz w Westfalii. Obok stylowe zabudowania gospodarcze: masztalernia, garaż i dom ogrodnika. Wokół park o charakterze leśnym z drzewami o rozmiarach pomnikowych oraz wiele drzew egzotycznych. W zespole zamkowym mieści się Zespół Szkół Leśnych.

132,1 km CZARNKÓW Piękną panoramę miasta najlepiej oglądać z Góry Krzyżowej dominującej nad doliną Noteci. Stary gród powstał już w X w. przy przeprawie przez Noteć na szlaku handlowym na Pomorze. Miasto założone zostało nieco później w połowie XIV w. przy krawędzi morenowych wzniesień.

W rynku wznosi się gotycki kościół pw. św. Marii Magdaleny z połowy XVI w. fundacji Czarnkowskich, właścicieli miasta. Wśród barokowego wyposażenia obrazy malarstwa cechowego oraz dzieło Anioł Stróż z ok. 1630 r. przypisywane gdańskiemu malarzowi Hermanowi Hanowi. W kaplicy znajdują się nagrobki Czarnkowskich m.in. renesansowy, przyścienny nagrobek Macieja i Katarzyny Czarnkowskich oraz wczesnobarokowy, cynowy sarkofag Adama Sędziwoja Czarnkowskiego (zm. 1627 r.), starosty generalnego Wielkopolski wykonany przez Jakuba Kanadeja. Wybitną postacią był urodzony w mieście kronikarz Janko z Czarnkowa, archidiakon gnieźnieński i podkanclerzy króla Kazimierza Wielkiego, autor słynnej kroniki opisującej wydarzenia z l. 1370-84. Jego niewielka rzeźba stoi na rynku w pobliżu ratusza. Wśród zabudowy miejskiej zachowało się wiele domów z XIX/XX w. o interesujących fasadach eklektycznych i secesyjnych oraz neogotycki gmach Starostwa Powiatowego z 1910 r.

Miasto o długiej tradycji żeglugi śródlądowej, w przeszłości miało port i stocznię, doczekało się w 2011 r. nowoczesnej mariny, najładniejszej na całym szlaku wodnym WPW.

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO:
– Przystań Marina, 64-700 Czarnków, ul. Rybaki 30, tel. 784 681 214, www.osir.czarnkow.pl
– Wojciech Rybarczyk, tel. 662 728 361, rybarczykkajaki@interia.pl
– Wypożyczalnia kajaków i łodzi „Kotwica" Mariusz Michałek, Góra nad Notecią 85, 64-700 Czarnków, tel. 67 255 55 76, 507 229 905

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:
– rozpoczęcie sezonu motorowodnego w Czarnkowie (pierwszy długi weekend majowy)
– Święto Noteci i Sunrise Dance Party w Czarnkowie (ostatni weekend lipca)

TRZCIANKA Miasto nad niewielką rzeczką Trzcianką, uchodzącą do Noteci (ok. 10 km). Początek miastu dała osada tkaczy-sukienników, która otrzymała prawa miejskie w 1731 r. W XVIII w. należało do największych ośrodków sukiennictwa w Wielkopolsce. W centrum wznosi się neobarokowy kościół pw. św. Jana Chrzciciela z 1916 r. Wewnątrz znajdują się ołtarze: główny barokowy i dwa boczne, rokokowe ze zlikwidowanego w 1827 r. klasztoru w Gołańczy. Obok na Placu Pocztowym na skwerze, można zobaczyć fontannę z Sarenką, nieoficjalnym symbolem Trzcianki. W dawnym klasycystycznym dworku z połowy XIX w. mieści się Muzeum Ziemi Nadnoteckiej. Nad Jeziorem Sarcz na skraju miasta położony jest duży kompleks rekreacyjno-sportowy z hotelem, stadionem i przystanią żeglarską.

105,8 km UJŚCIE Nazwa miasta nawiązuje do jego pochodzenia. Swoje ujście do Noteci znajduje tu rzeka Gwda. Już w XI w. powstała tu osada odnotowana w kronice Galla Anonima. W historii Ujście pamiętane jest jako miejsce gdzie rozpoczął się „potop szwedzki". W 1655 r. pospolite ruszenie szlachty wielkopolskiej pod wodzą wojewody Krzysztofa Opalińskiego poddało się bez walki wojskom króla szwedzkiego.

Zabudowa miasta ciągnie się wąskim pasem wzdłuż Noteci i krawędzi wysoczyzny morenowej. Doskonały widok na miasto i pradolinę zapewnia wieża widokowa na Osiedlu Górnym. Na miejscu wcześniejszych świątyń wznosi się neobarokowy kościół pw. św. Mikołaja zbudowany w l. 1905-07. Nieco wcześniej na sąsiedniej skarpie doliny powstała Kalwaria Ujska. Po zniszczeniu przez hitlerowców, od 1998 r. powstały nowe stacje drogi krzyżowej. Na Górze Zamkowej w pobliżu Noteci w miejscu zamku rozebranego w 1773 r., dzisiejszym Starym Rynku wznosi się szachulcowy kościół ewangelicko-augsburski z poł. XIX w. Po remoncie pełni funkcje galerii. Przed nim stoi niewielka fontanna z postacią szklarza.

PIŁA Miasto oddalone 12 km od Noteci lecz połączone malowniczym szlakiem rzeki Gwdy, która kończy bieg w Ujściu. Miasto królewskie, które w 1513 r. otrzymało potwierdzenie praw miejskich. W czasie II wojny światowej zamienione przez Niemców w twierdzę, wchodzącą w skład umocnień Wału Pomorskiego. W wyniku ciężkich walk, miasto legło w gruzach, odbudowano je niemal od nowa. Jednym z zachowanych budynków jest niewielki szachulcowy dom, w którym przypuszczalnie urodził się Stanisław Staszic (1755 r.) wybitny mąż stanu doby Oświecenia, pisarz, uczony. W odrestaurowanym budynku mieści się Muzeum Stanisława Staszica. Wśród zabudowy zachowały się reprezentacyjne budynki dawnej dzielnicy rządowej (obecnie Pl. Staszica). Interesujący przykład architektury modernistycznej prezentuje kościół pw. św. Antoniego Padewskiego zbudowany w l. 1929-1930 według proj. architekta Hansa Herkommera ze słynnej szkoły Bauhaus. W ołtarzu głównym umieszczono największy w Europie drewniany krucyfiks wykonany z jednego kawałka drewna o wysokości 7 m. Najstarszym, zachowanym obiektem sakralnym jest neogotycki kościół pw. św. Stanisław Kostki wybudowany w l. 1895-96, położony w centrum miasta. W jego pobliżu Muzeum Okręgowe w budynku z końca XIX w. nawiązującym do willowego budownictwa włoskiego. W l. 1930-1939 mieścił się tu konsulat polski.

Muzeum Stanisława Staszica w Pile, arch. Urzędu Miasta w Pile

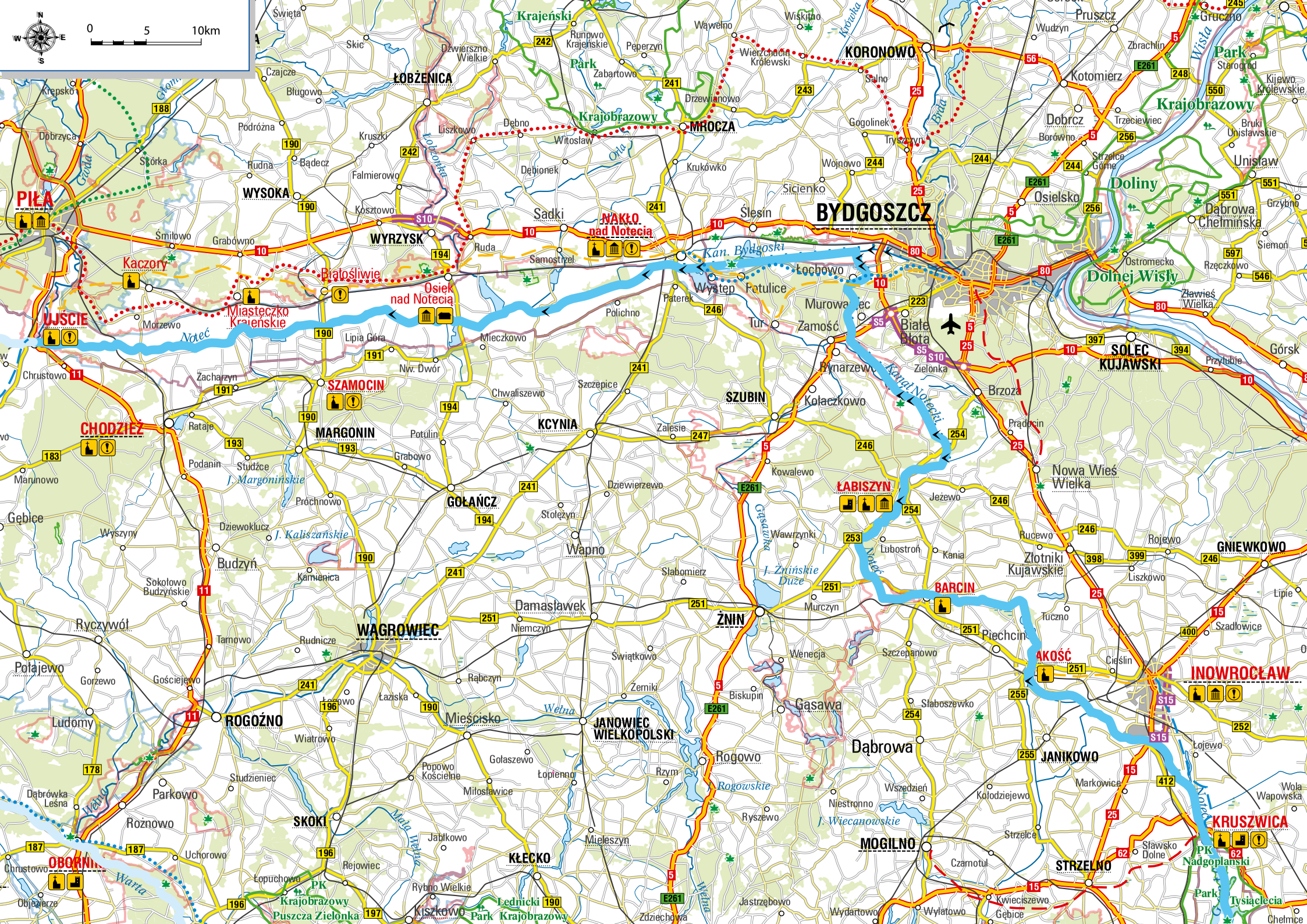

0
5
10km
PIŁA
UJŚCIE
CHODZIEŻ
ROGOŹNO
OBORNIKI
WYSOKA
WYRZYSK
ŁOBŻENICA
MROCZA
NAKŁO nad Notecią
Osiek nad Notecią
Białośliwie
Miasteczko Krajeńskie
Kaczory
SZAMOCIN
MARGONIN
GOŁAŃCZ
WĄGROWIEC
SKOKI
KŁECKO
KCYNIA
SZUBIN
ŻNIN
JANOWIEC WIELKOPOLSKI
ŁABISZYN
BARCIN
INOWROCŁAW
JANIKOWO
MOGILNO
STRZELNO
KRUSZWICA
GNIEWKOWO
SOLEC KUJAWSKI
BYDGOSZCZ
KORONOWO
Krajeński Park Krajobrazowy
Doliny Dolnej Wisły Krajobrazowy
Kanał Bydgoski
Kanał Notecki
Noteć
Wisła
Brda
Wełna
Warta
Gąsawa
Rogowo
Dąbrowa
Łochowo
Białe Błota
Zamość
Murowaniec
Brzoza
Nowa Wieś Wielka
Złotniki Kujawskie
Piechcin
Damasławek
Wapno
Mieścisko
Gołańcz
Budzyń
Ryczywół
Połajewo
Ludomy
Parkowo
Rożnowo
Kiszkowo
Rybno Wielkie
Łopuchowo
Puszcza Zielonka PK Krajobrazowy
Lednicki Park Krajobrazowy
Nadgoplański Park Tysiąclecia PK
Kaczory
Morzewo
Chrustowo
Zachrzyn
Podanin
Studzieniec
Dąbrówka Leśna
Uchorowo
Rejowiec
Jabłkowo
Mieleszyn
Gołaszewo
Łopienno
Popowo Kościelne
Miłosławice
Studzice
Próchnowo
Dziewoklucz
Wyszyny
Gębice
Marunowo
Podróżna
Rudna
Bądecz
Falmierowo
Kosztowo
Śmiłowo
Grabówno
Ruda
Samostrzel
Sadki
Ślesin
Sicienko
Wojnowo
Krukówko
Witosław
Debionek
Debno
Liszkowo
Kruszki
Podróżna
Dobrzyca
Skórka
Krępsko
Czajcze
Bługowo
Skic
Dzwierszno Wielkie
Runowo Krajeńskie
Pępcrzyn
Zabartowo
Drzewianowo
Wierzchucin Królewski
Wąwelno
Wiskitno
Gogolinek
Tryszczyn
Salno
Kotomierz
Dobrcz
Borówno
Trzeciewiec
Strzelce Górne
Osielsko
Pruszcz
Wudzyn
Zbrachlin
Gruczno
Starogród
Kijewo Królewskie
Unisław
Dąbrowa Chełmińska
Siemoń
Ostromecko
Rzęczkowo
Zławieś Wielka
Górsk
Przyłubie
Zielonka
Prądocin
Kowalewo
Jeżewo
Rucewo
Lubostroń
Kania
Rojewo
Liszkowo
Lipie
Szadłowice
Tuczno
Murczyn
Wawrzynki
Dziewierzewo
Stołężyn
Zalesie
Potulice
Występ
Paterek
Polichno
Mieczkowo
Nw. Dwór
Lipia Góra
Szczepice
Chwaliszewo
Potulin
Grabowo
Rataje
Tarnowo
Rudnicze
Gościejewo
Gorzewo
Łaziska
Wiatrowo
Rąbczyn
Świątkowo
Zerniki
Niemczyn
Słabomierz
Biskupin
Wenecja
Szczepanowo
Cieślin
Słaboszewko
Niestronno
Wszedzień
Kołodziejewo
Markowice
Lojewo
Wola Wapowska
Rzym
Ryszewo
Jastrzębowo
Zdziechowo
Wydartowo
Wylatowo
Kwieciszewo
Gębice
Czarnotul
Strzelce
Sławsko Dolne
Chełmce
J. Margonińskie
J. Kaliszańskie
J. Żnińskie Duże
J. Wiecanowskie
Rogowskie
Gąsawka
Mała Wełna
Łobżonka
Orla
Krówka
Brda
Wisła
Głomia
Guda
Noteć
Wełna
Warta
S10
S5
S15
E261

Piła jest otoczona licznymi jeziorami, otulona lasami, sąsiadująca z rezerwatem Kuźnik. Miasto jest oplecione siecią ścieżek rowerowych, tras pieszych, kajakowych, czy konnych. Piła proponuje: Park Linowy na Płotkach, trasy nordic walking, a dla odważniejszych skoki spadochronowe, czy bujanie w obłokach na paralotni.

INFORMACJA TURYSTYCZNA

– Miejski Punkt Informacji Turystyczno-Kulturalnej*, Regionalne Centrum Kultury Plac Staszica 1, tel. 67 210 50 00, sekretariat@rck.pila.pl

WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU WODNEGO

– Kazimierz Przydatek, 64-920 Piła, Al. Niepodległości 179, tel. 606 949 654, www.pilskiekajaki.pl , biuro@pilskiekajaki.pl

KACZORY Jedna z lepiej zagospodarowanych wsi gminnych, oddalona (5 km) od Noteci pasem łąk i wzniesień morenowych tzw. Gór Morzewskich (Czubatka 141 m n.p.m.). Zabudowa wsi przypomina małe miasteczko z nowymi budynkami. Najcenniejszym zabytkiem jest kościół pw. św. Andrzeja Boboli wybudowany wspólnie przez protestantów i katolików w 1932 r. W pobliżu wsi rynnowe Jezioro Kopcze z rezerwatem przyrody „Torfowisko Kaczory".

CHODZIEŻ Zielony zakątek Wielkopolski – takim hasłem reklamuje się miasto. I jest w tym dużo prawdy. Miasto położone w sąsiedztwie kilku jezior otaczają wysokie wzniesienia morenowe porośnięte urozmaiconymi lasami. Niedaleko stąd do doliny rzeki Noteci (7 km). Chodzież prawa miejskie otrzymała w 1434 r. Zachował się średniowieczny układ urbanistyczny z rynkiem i późnobarokowym kościołem pw. św. Floriana z 1755 r., z fragmentami murów gotyckich. W XVII–XVIII w. obok starego, powstało nowe miasto w związku szybkim rozwojem warsztatów sukienniczych. Pozostałością po nim są urokliwe szachulcowe domy tkaczy, ustawione szczytem do ulicy. Pod koniec XIX w. na fundamentach późnogotyckich murów zamku z XV/XVI w. zbudowano fabrykę porcelany i porcelitu, a Chodzież była największym w kraju ośrodkiem ich produkcji. Jednym z ciekawszych budynków w mieście jest neobarokowy dwór z pocz. XX w. dawnego właściciela fabryki porcelany, obecnie jest to hotel i restauracja „Straszny dwór".

Na najwyższym wzniesieniu w graniach miasta „Górze Talerz" (132 m n.p.m.) znajduje się nartostrada (ok. 600 m zjazdu) z wyciągiem narciarskim. Położone poniżej Jezioro Miejskie jest popularnym ośrodkiem sportów wodnych z przystaniami i statkiem spacerowym „Chodzieżanka", kursującym wokół jeziora.

INFORMACJA TURYSTYCZNA

– Miejska Biblioteka Publiczna, 64-800 Chodzież, ul. Kościuszki 32, tel. 67 381 81 38

IMPREZY DLA WODNIAKÓW:

- Noc Sobótkowa na Śluzie w Krostkowie (czerwiec)

MIASTECZKO KRAJEŃSKIE Wieś pięknie położona w długim obniżeniu między wzniesieniami morenowymi tzw. Gór Rzadkowskich. Szeroka dolina Noteci z pasem Łąk Miasteckich oddziela (2 km) porośnięte lasami wzniesienia, gdzie różnice wysokości sięgają ponad 100 m. Miastem było przez długie wieki, prawa miejskie uzyskał w XIV w., utracił w 1973 r. Po dawnym mieście pozostał wydłużony rynek z zabudową z końca XIX w. Na wzniesieniu znajduje się neogotycki kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z 1899 r. z wystrojem z okresu budowy. Na przykościelnym cmentarzu można odwiedzić grób Michała Drzymały (zm. 1937 r.), słynnego chłopa spod Grodziska Wlkp. W 1928 r. otrzymał on ze składek społeczeństwa gospodarstwo 15 ha w pobliskim Grabównie gdzie gospodarował do śmierci.

Rynek w Chodzieży, fot. arch. Urzędu Miasta w Chodzieży

Wielka Pętla Wielkopolski

Wyrzyska Kolejka Powiatowa, arch. Starostwa Powiatowego w Pile

BIAŁOŚLIWIE Niewielka miejscowość malowniczo położona między wzniesieniami, 3 km od rzeki w jarze opadającym w dolinie Noteci. Już w średniowieczu wieś należała do rodu Pałuków zasiedlających okoliczne ziemie. Wśród starej zabudowy czterokondygnacyjny spichlerz „Wacek" z XIX w. konstrukcji szachulcowej. Dużą atrakcją turystyczną jest skansen kolei wąskotorowej. Zachowały się dawne zabudowania stacji łącznie z lokomotywownią, wagonownią oraz budynkami gospodarczymi i warsztatowymi. Wyrzyskie Koleje Powiatowe uruchomione w 1895 r., posiadały linie o łącznej dług. ok. 150 km i były najdłuższą linią wąskotorową na ziemiach polskich pod zaborem pruskim. Połączenia kolejowe o rozstawie szyn 600 mm, najwęższym w Polsce czynne były do 1994 r. Powołane w 2001 r. Towarzystwo Wyrzyska Kolejka Powiatowa organizuje turystyczne przejazdy na trasie Białośliwie–Nieżychowo oraz zloty miłośników kolejek wąskotorowych.

SZAMOCIN Miasto na wysokim prawym brzegu doliny Noteci 5 km od rzeki. W XIII w. była tu osada rybacka. Miastem Szamocin został dopiero w 1748 r. i szybko stał się znanym ośrodkiem sukienniczym. Planowany rozwój miasta z szerokimi ulicami zahamował wielki pożar w 1840 r. Pozostałością po dużym zespole spichlerzy zbożowych, z których spławiano zboże Notecią, jest dwukondygnacyjny spichlerz konstrukcji szachulcowej wybudowany w 1845 r. W centrum, poewangelicki kościół pw. św. Piotra i Pawła z l. 1827-35, przebudowany w formach neoromańskich w 1913 r. Druga ze świątyń pw. NMP Wspomożycielki Wiernych zbudowana została w stylu neobarokowym w 1905 r. W budynku nieczynnego dworca kolejowego działa nietypowa amatorska grupa teatralna – Ośrodek-Teatr Stacja Szamocin, zdobywca wielu nagród na festiwalach. Bliżej Noteci na skraju wsi Atanazyn leży duży głaz narzutowy o fantazyjnym kształcie „Zaczarowana Karoca", pomnik przyrody.

OSIEK NAD NOTECIĄ Wieś Osiek położona jest na skraju wzniesień oddzielonych 2 km pasem łąk i bagien od Noteci. Niezwykle barwny teren położony na prawym brzegu doliny Noteci wchodzi w skład Krajny, dzielnicy z rubieży Wielkopolski i Pomorza. Wzniesienia morenowe osiągają tu wysokość – Dębowa Góra 192 m n.p.m. i leżą 140 m ponad poziom rzeki Noteci. Na skraju wsi, w miejscu cmentarzyska z epoki żelaza powstało Muzeum Kultury Ludowej, drugie co do wielkości w kraju. Odtwarzana jest tu wieś w układzie owalnicy z pogranicza wielkopolsko-pomorskiego: Krajny, Pałuk i Puszczy Noteckiej. W skansenie znajduje się 28 obiektów architektonicznych: chałupy i zabudowania gospodarcze pochodzące od XVIII do pocz. XX w., 3 wiatraki: „koźlak", „paltrak" i „holender", kościół, kuźnia, remiza i tartak.

Muzeum Kultury Ludowej w Osieku nad Notecią, arch. Starostwa Powiatowego w Pile

39,8 km NAKŁO NAD NOTECIĄ Stary gród już w XI w. był ważnym miejscem nad Notecią na ówczesnym pograniczu z Pomorzem. Prawa miejskie otrzymał w 1299 r. z nadania Władysława Łokietka. Od średniowiecza uznawany za stolicę pogranicznej Krajny. Po wybudowaniu Kanału Bydgoskiego w XVIII w. nastąpił szybki rozwój miasta. Wśród zabudowy miejskiej wiele domów w historyzujących stylach. Interesujący przykład architektury neorenesansowej przedstawia kościół pw. św. Wawrzyńca z I połowy XIX w. Zachowało się tu 5 spichlerzy, w jednym z nich Muzeum Ziemi Krajeńskiej. Miejscowy Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej jest jedną z trzech szkół tego typu w kraju. W skład jego zaplecza dydaktycznego wchodzi kompleks portowy z nowoczesną mariną i statkiem pasażerskim „Władysław Łokietek".

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO

– Statek spacerowy „Władysław Łokietek", Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej, 89-100 Nakło nad Notecią, ul. Poznańska 3, tel. 69 385 50 17, fax 52 385 25 68, www.zegluganaklo.pl, sekretariat@zegluganaklo.pl

Droga wodna Kanał Bydgoski–Noteć

116 km ŁABISZYN Ładne miasteczko ze stopniem wodnym nr 2 Łabiszyn w samym centrum. Obok rynku wznosi się kościół pw. Zwiastowania NMP z XVII w. Nieco na uboczu barokowy kościół pw. św. Mikołaja, pierwotnie wzniesiony jako zbór kalwiński w 1594 r., potem w XVII w. przekazany franciszkanom i przebudowany przez włoskiego architekta Piotra Fontanę. W podziemiach kościoła nekropolia rodziny Skórzewskich z pobliskiego Lubostronia.

W pobliżu na prawym brzegu Noteci wznosi się zespół pałacowy w Lubostroniu. Klasycystyczny pałac Skórzewskich stojący na wzniesieniu, z widokiem na nadnoteckie łąki, projektował Stanisław Zawadzki wzorując się na włoskich budowlach. Pałac zbudowano na planie centralnym z portykiem kolumnowym podtrzymującym tympanon. Wewnątrz okazała, trójkondygnacyjna sala rotundowa ozdobiona płaskorzeźbami Michała Ceptowskiego z 1806 r. upamiętniającymi wydarzenia historyczne. Sala zwieńczona jest kopułą z brązową rzeźbą Atlasa na szczycie, autorstwa Władysława Marcinkowskiego. Zaliczany do najpiękniejszych pałaców klasycystycznych w Polsce, obecnie jest placówką muzealną dostępną dla wszystkich.

99,4 km BARCIN Legendarne początki Barcina sięgają X w, kiedy biskup Wojciech w swej podróży misyjnej do Prus zatrzymał się pod wzgórzem, zwanym dzisiaj Górą św. Wojciecha. Miasto składa się z dwóch części: starego miasta założonego nad Notecią w 1541 r. i nowego miasta powstałego w końcu XIX w. Na starym mieście ładnie odnowiona starówka oraz neoromański kościół pw. św. Jakuba Większego z 1903 r. Rozwój nowego miasta związany jest z bogatymi pokładami wapienia i margli jurajskich w pobliskich kamieniołomach: Bielawy, Wapienna i Piechcin, które zaczęto eksploatować w 1860 r. Obecnie czynne są dwa kamieniołomy. Zajmują obszar po 100 ha, a głębokość ich sięga ponad 110 m i należą one do największych w Europie. Obok Barcina położona jest Cementowania Kujawy należąca do francuskiej firmy Lafarge, europejskiego potentata materiałów budowlanych. W nowoczesnej cementowni, w wieży – kolumnie o wysokości 165 m znajduje się taras widokowy (143 m) skąd rozległy widok sięgający Bydgoszczy, Inowrocławia a nawet Lichenia Starego. Nad Notecią znajduje się przystań żeglarska „Neptun" – wyróżniona Nagrodą Przyjaznego Brzegu podczas Targów Wiatr i Woda w 2013 r.

81,5 km PAKOŚĆ Niewielkie miasto ze słynną Kalwarią Pakoską. Na murach starego zamku wznosi się kościół pw. św. Bonawentury oraz budynki klasztorne franciszkanów zbudowane w XVIII w. Kościół z fasadą w stylu renesansowym posiada bogaty wystrój rokokowy, w kaplicy znajduje się obraz Bartłomieja Strobla z 1648 r. przedstawiający Adorację Madonny. Początki kalwarii sięgają 1628 r., a większość z 25 barokowych kaplic powstała w XVII-XIX w. Jest to jedyna w Polsce kalwaria zachowana w niezmienionym stanie od czasu powstania.

56,9 km KRUSZWICA Legendarna stolica pierwszych Piastów. Według popularnego podania myszy zjadły tu złego Popiela, o czym pisze Gall Anonim. Mysia Wieża, atrakcja turystyczna miasta jest pozostałością zamku zbudowanego przez Kazimierza Wielkiego w poł. XIV w. na wyspie Ostrów Rzępowski. Dzięki badaniom archeologicznym znany jest zasięg zamku, a część jego murów odkopano i zabezpieczono jako atrakcję turystyczną. Zrekonstruowano też bramę wjazdową do zamku i drewniany most zwodzony, który stał się punktem widokowym.

Osadnictwo na tym terenie istniało już w okresie łużyckiej, około 500 roku p.n.e. W czasach rzymskich przebiegał tędy szlak bursztynowy. W wiekach VIII-IX była tu osada, a w ostatniej ćwierci X wieku zbudowano gród otoczony wałami drewniano-ziemnymi. W jego wnętrzu odkryto relikty budowli drewnianych oraz kościoła.

U podnóża Mysiej Wieży znajduje się przystań statku spacerowego „Rusałka" oraz przystanie żeglarskie i kajakowe. Najcenniejszym zabytkiem miasta jest kolegiata pw. św. Piotra i Pawła. Świątynia powstała na początku XII wieku i po usunięciu późniejszych naleciałości przedstawia niemal czysty styl romański. Zbudowana z ciosanych kamieni, piaskowca i granitu, jest budowlą trójnawową, bazylikową z transeptem. Na zewnętrznej ścianie zachowały się trzy ozdobne portale romańskie.

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU WODNEGO
– Klub Żeglarski „Popiel" LOK Kruszwica, 88-150 Kruszwica, ul. Żeglarska 1, tel. 52 351 55 74, 601 423 230, www.kzpopiel-kruszwica.org, andrzejkornaszewski@wp.pl

Kruszwica, fot. Z. Szmidt

Wielka Pętla Wielkopolski
infrastruktura

- port, przystań; cumowisko; pomost
- wypożyczalnia sprzętu wodnego; slip
- sanitariaty; możliwość podłączenia do prądu; woda zdatna do picia
- warsztat mechaniczny silników; warsztat szkutniczy
- stacje paliw; prom
- parking; gastronomia; sklep spożywczy
- kempingi; miejsca biwakowe
- śluza

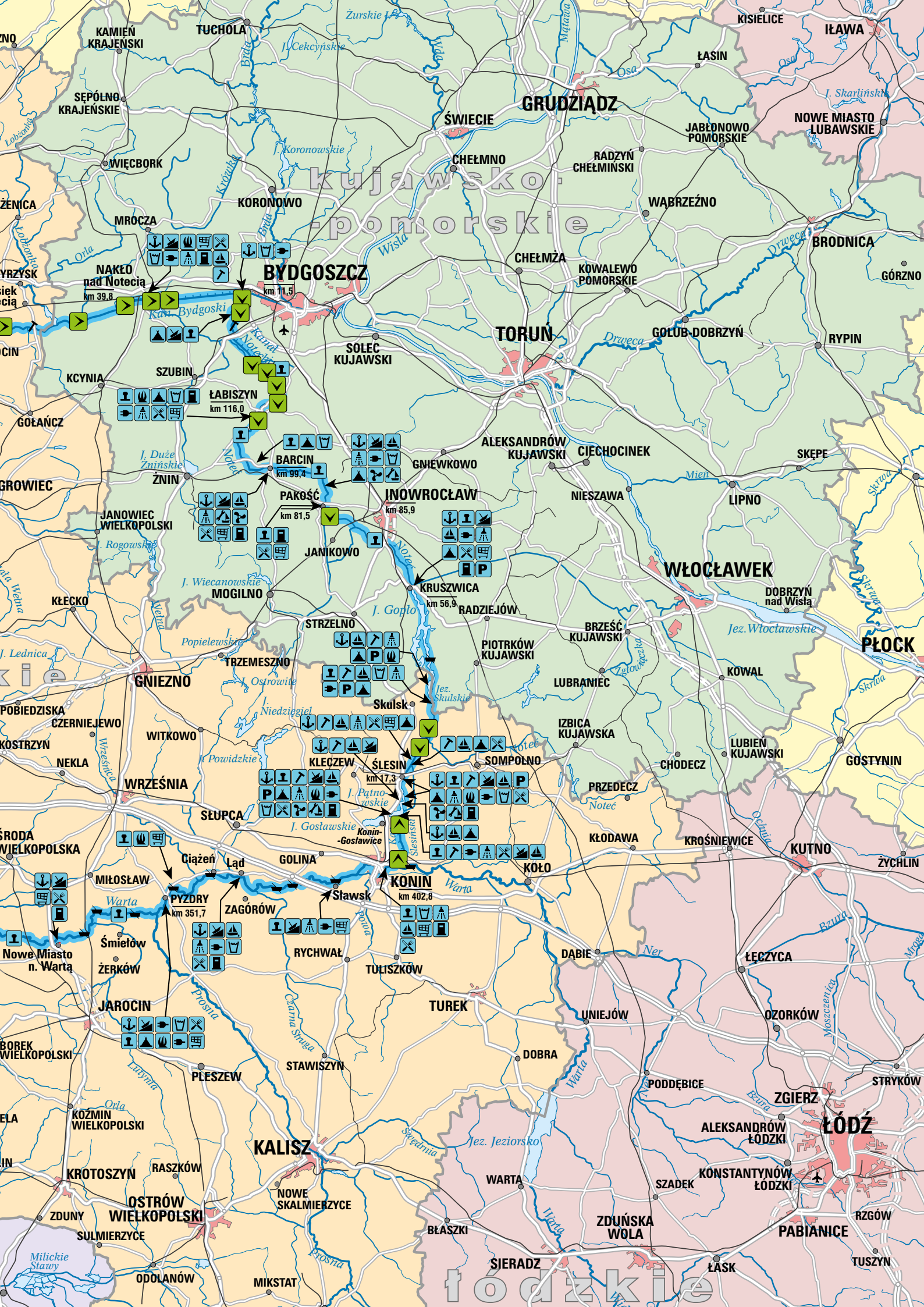
kujawsko-pomorskie
łódzkie
KAMIEŃ KRAJEŃSKI
TUCHOLA
SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE
WIĘCBORK
KORONOWO
MROCZA
NAKŁO nad Notecią
km 39,8
BYDGOSZCZ
km 11,5
Kan. Bydgoski
Kanał Notecki
ŚWIECIE
GRUDZIĄDZ
CHEŁMNO
CHEŁMŻA
TORUŃ
SOLEC KUJAWSKI
SZUBIN
KCYNIA
ŁABISZYN
km 116,0
GOŁAŃCZ
BARCIN
km 99,4
ŻNIN
GNIEWKOWO
ALEKSANDRÓW KUJAWSKI
CIECHOCINEK
SKĘPE
PAKOŚĆ
km 81,5
INOWROCŁAW
km 85,9
NIESZAWA
LIPNO
JANOWIEC WIELKOPOLSKI
JANIKOWO
KRUSZWICA
km 56,9
WŁOCŁAWEK
MOGILNO
KŁĘCKO
RADZIEJÓW
DOBRZYŃ nad Wisłą
STRZELNO
BRZEŚĆ KUJAWSKI
PIOTRKÓW KUJAWSKI
PŁOCK
TRZEMESZNO
GNIEZNO
LUBRANIEC
KOWAL
Skulsk
IZBICA KUJAWSKA
LUBIEŃ KUJAWSKI
GOSTYNIN
POBIEDZISKA
CZERNIEJEWO
WITKOWO
KOSTRZYN
NEKLA
KLECZEW
ŚLESIN
km 17,3
SOMPOLNO
CHODECZ
WRZEŚNIA
PRZEDECZ
SŁUPCA
ŚRODA WIELKOPOLSKA
Konin-Gosławice
KŁODAWA
KROŚNIEWICE
KUTNO
ŻYCHLIN
Ciążeń
Ląd
GOLINA
KOŁO
MIŁOSŁAW
PYZDRY
km 351,7
ZAGÓRÓW
Sławsk
KONIN
km 402,8
Warta
Nowe Miasto n. Wartą
Śmiełów
ŻERKÓW
RYCHWAŁ
TULISZKÓW
DĄBIE
ŁĘCZYCA
JAROCIN
TUREK
UNIEJÓW
OZORKÓW
BOREK WIELKOPOLSKI
DOBRA
STAWISZYN
PLESZEW
PODDĘBICE
STRYKÓW
ZGIERZ
KOŹMIN WIELKOPOLSKI
ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI
ŁÓDŹ
KALISZ
Jez. Jeziorsko
KROTOSZYN
RASZKÓW
WARTA
SZADEK
KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI
NOWE SKALMIERZYCE
OSTRÓW WIELKOPOLSKI
ZDUNY
ZDUŃSKA WOLA
RZGÓW
PABIANICE
SULMIERZYCE
BŁASZKI
SIERADZ
ŁASK
TUSZYN
ODOLANÓW
MIKSTAT
Milickie Stawy
Jez. Włocławskie
Jez. Skulskie
Jez. Gopło
Jez. Powidzkie
Jez. Pątnowskie
Jez. Gosławskie
Jez. Niedzięgiel
Jez. Rogowskie
Jez. Wiecanowskie
Jez. Popielewskie
Jez. Duże Żnińskie
Jez. Lednica
Żurskie Lk.
J. Cekcyńskie
J. Koronowskie
J. Skarlińskie
Wisła
Brda
Osa
Mątawa
Drwęca
Noteć
Warta
Prosna
Ner
Bzura
Ochnia
Moszczenica
Skrwa
Mień
Wełna
Lutynia
Orla
Łobżonka
Czarna Struga
Sławianka
Pyszna
Ślesińska
Kanał Ślesiński
Kanał Gosławicki
Kanał Mogilno-Gopło
Kanał Ciążeński
Kanał Pątnowski
Kanał Jeziorski
Kanał Ulgi
Kanał Zgłowiączka
Kanał Skrwa
Kanał Ochnia
Kanał Bzura-Ner
Kanał Moszczenica
Kanał Warta-Pyszna
Kanał Warta-Konin
Kanał Warta-Gopło
Kanał Warta-Noteć
Kanał Warta-Prosna
Kanał Warta-Bzura
Kanał Warta-Ner
Kanał Warta-Moszczenica
Kanał Warta-Ochnia
Kanał Warta-Skrwa
Kanał Warta-Mień
Kanał Warta-Drwęca
Kanał Warta-Wisła
Kanał Warta-Brda
Kanał Warta-Osa
Kanał Warta-Mątawa
Kanał Warta-Żurskie Lk.
Kanał Warta-J. Cekcyńskie
Kanał Warta-J. Koronowskie
Kanał Warta-J. Skarlińskie
Kanał Warta-Jez. Włocławskie
Kanał Warta-Jez. Skulskie
Kanał Warta-Jez. Gopło
Kanał Warta-Jez. Powidzkie
Kanał Warta-Jez. Pątnowskie
Kanał Warta-Jez. Gosławskie
Kanał Warta-Jez. Niedzięgiel
Kanał Warta-Jez. Rogowskie
Kanał Warta-Jez. Wiecanowskie
Kanał Warta-Jez. Popielewskie
Kanał Warta-Jez. Duże Żnińskie
Kanał Warta-Jez. Lednica
Kanał Warta-Jez. Jeziorsko
Kanał Warta-Jez. Milickie Stawy

Wielka Pętla Wielkopolski

fot. Z. Szmidt

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

granica państwa

teren zabudowany

las

autostrada

droga krajowa dwujezdniowa, ekspresowa

droga krajowa

droga wojewódzka

droga lokalna główna

droga polna i leśna

węzeł drogowy; miejsce obsługi podróżnych; punkt poboru opłat

numer drogi: autostrady, drogi ekspresowej, międzynarodowej; krajowej; wojewódzkiej

kolej normalotorowa; stacja; przystanek

kolej wąskotorowa

porty lotnicze; lotniska

150 punkty wysokościowe; punkty widokowe

rzeka; kanał; bagna

jezioro, zbiornik wodny z zaporą

POZNAŃ siedziba województw

KONIN siedziba powiatów

Śrem siedziba gmin

przebieg Wielkiej Pętli Wielkopolski

przebieg opisywanego odcinka Wielkiej Pętli Wielkopolski

szlak rowerowy

szlak pieszy

granice parków narodowych

granice parków krajobrazowych

rezerwaty przyrody

Biedrusko
Ostoja Rogalińska
granice obszarów Natura 2000:
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO)

zamek, pałac, dwór

sanktuarium; kościół zabytkowy

skanseny; muzea

architektura drewniana; inna atrakcja

województwo pomorskie
województwo zachodnio-pomorskie
województwo kujawsko-pomorskie
województwo lubuskie
województwo dolnośląskie
województwo łódzkie
województwo opolskie
KOSZALIN
SZCZECIN
PIŁA
BYDGOSZCZ
GDAŃSK
POZNAŃ
KONIN
LESZNO
GŁOGÓW
KALISZ
WROCŁAW
ŁÓDŹ
WARSZAWA
KATOWICE
BERLIN
ZIELONA GÓRA
Legenda
Muzeum
Skansen
Kościół
Pałac, zamek, dwór
Sanktuarium
Architektura drewniana
Park krajobrazowy
Inna atrakcja

wielkopolska

www.wielkopolska.travel
www.wielka-petla.pl

WIELKA PĘTLA
WIELKOPOLSKI